

ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ

โดย

นางสาวนอเดียนา ปีอิง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพทาบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

OVERLAPPING TRACES OF MEMORY

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ
โดย นอเดียนา ปีฮิง
สาขาวิชา ทักษะศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)
พิจารณาเห็นชอบโดย
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ปัญญา วิจิณนสาร)
..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชัย ภิรมย์รักษ์)
..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ปริญญา ตันติสุข)

58004207 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ภาพทาบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ

นางสาว นอเดียนา ปีสิง: ภาพทาบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

วิทยานิพนธ์ชุด “ภาพทาบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” เป็นภาพผลงานที่แสดงถึงร่องรอยวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนำรูปแบบโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นทั้งภายนอกและภายในบ้าน มาทาบซ้อนกับแนวความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของตนเองผ่านความทรงจำ ด้วยการทาบซ้อนถึงสภาพความเป็นสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสมในรูปแบบผลงานศิลปะร่วมสมัย ซึ่งอาศัยกรรมวิธีการนำเสนอผลงานทางเทคนิคการเย็บปักและการทาบซ้อนด้วยผ้าตาข่าย มาผสมผสานกัน โดยนำแรงบันดาลใจมาปะติดปะต่อความคิด และเนื้อหาเรื่องราวดังกล่าว ประกอบกับนำแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานทั้งรูปธรรม (รูปทรง) และนามธรรม (อารมณ์ความรู้สึก) เพื่อให้ผลงานมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงสอดคล้องกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนด้วยรูปแบบผลงานจิตรกรรมสองมิติ

58004207 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Overlapping Traces of Memory

MISS Nordiana BEEHING: Overlapping Traces of Memory Thesis advisor :
Ruthairat Kumsrichan

The thesis “Overlaying and Overlapping Pictures from the Traces of Memory” displays the traces of the way of life of the people in the three southern provinces of Thailand by putting the forms of both internal and external local architectural structures in an overlapping and overlaying manner with the artist’s thoughts, feelings, and emotions, reflected through the reminiscence of traditional architectures. The traditional architectures possess unique local identities which are then used to create paintings in the form of contemporary artworks based on the mixed presentation of embroidery techniques and overlaying with net clothes. The artist utilizes the inspiration to piece together notions and contents of the story, and uses the creation of both concrete work (shapes) and abstract work (emotions and feelings), to create the association and alignment between the artwork and the unique individual idea of artwork creation in the form of two dimensional paintings.

กิตติกรรมประกาศ

ขอกล่าวคำอัลฮัมดุลิลละฮฺ (คำขอบคุณ) ขอบคุณพระเจ้า(อัลลอฮ) ผู้ที่ให้ชีวิตและลมหายใจแก่ข้าพเจ้า พระองค์ได้มอบความศรัทธาและความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอบคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด ตลอดถึงพี่ๆบุคคลอันเป็นที่รักในครอบครัวของข้าพเจ้า เป็นผู้ที่ให้ความรัก ความห่วงใย เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ให้กำลังใจเสมอมา และส่งเสียร่ำเรียนจนสำเร็จการศึกษา

ขอบคุณท่านอาจารย์ชลุค นิ่มเสมอ อาจารย์เป็นบุคคลสำคัญที่สร้างแรงกระตุ้นและเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาทางด้านศิลปะในสถาบันแห่งนี้ อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ทำให้แนวทางการทำงานให้เดินอยู่บนเส้นทางงานศิลปะ สร้างแรงผลักดันแก่ศิลปินหลายๆท่าน

ขอบคุณอาจารย์อาจารย์ปัญญา วิจิตรนสาร และอาจารย์ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย และคณาจารย์คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ในการศึกษาศาสตร์วิชาศิลปะตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาสถาบันแห่งนี้ โดยให้คำชี้แนะ และประสบการณ์ต่างๆในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง

ขอบคุณรองศาสตราจารย์เชษฐา เปี้ยร์กลิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จะอับลูเลาะ เจ๊ะสอเหาะ และคณาจารย์วิชาเอกทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางให้เดินอยู่บนเส้นทางสายศิลปะที่มีความถูกต้อง

ขอบคุณรุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อนๆ จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ เอกทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และ รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อนๆ จากคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา

นอเดียนา ปีฮิง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
แนวความคิด.....	3
ขอบเขตการสร้างสรรค์ผลงาน.....	3
วิธีวิทยาในการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	4
ขั้นตอนการศึกษา.....	5
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงาน.....	6
บทที่ 2 เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง.....	7
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของเรือนไม้.....	8
ลักษณะเฉพาะถิ่น.....	9
ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดปัตตานี.....	9
ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดยะลา.....	15
ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดนราธิวาส.....	16

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ	17
อิทธิพลกับปัญหาสถาปัตยกรรมในปัจจุบัน.....	18
อิทธิพลที่ได้รับจากสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น.....	19
อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปิน นិวัฒน์ ชูทวน.....	24
อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปินที่ใช้เทคนิคการเย็บปัก	27
บทที่ 3 การกำหนดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	30
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	30
ขั้นตอนการจัดทำแบบร่าง	34
ระยะของการสร้างสรรค์ผลงานจริง	34
การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์	41
ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	42
ความหมายในเชิงเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน	52
บทที่ 4 การดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	55
ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1	56
สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1	56
ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2	59
สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2	59
ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3	63
สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3	63
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	67
การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในภาพผลงานวิทยานิพนธ์.....	68
การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	69
ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	69
ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	69

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	70
ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	70
ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	70
บทที่ 5 บทสรุปผลงานวิทยานิพนธ์.....	76
รายการอ้างอิง.....	78
ภาคผนวก	79
รายละเอียดผลงานสร้างสรรค์	80
ประวัติผู้เขียน	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพรูปแบบของเรือนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	11
2	ภาพลักษณะหลังคาปั้นหย่า แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี.....	12
3	ภาพลักษณะหลังคามนิลา (บลานอ) แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี.....	13
4	ภาพลักษณะหลังคาจั่ว (แฉะแฉะ) แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี.....	14
5	ภาพลักษณะบ้าน แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านกาแป๊ะกอตอใน ต.เบตง อ.เบตง จ.ยะลา.....	15
6	ภาพลักษณะบ้าน แหล่งข้อมูลภาพถ่าย บ้านตะโละมาเนาะ ต.ลุโละสาวอ จ.นราธิวาส.....	16
7	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่มีความทรุดโทรม (ภายนอก) แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านกุนงจนอง ต.เบตง อ.เบตง จ.ยะลา.....	19
8	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่มีความทรุดโทรม (ภายนอก) แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านกุนงจนอง ต.เบตง อ.เบตง จ.ยะลา.....	20
9	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี.....	21
10	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) มุมห้องครัว แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี.....	22
11	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่แสดงร่องรอยจิ้งหะของไม้ตามผนังบ้าน.....	23
12	ภาพที่ได้รับจากศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน ชื่อผลงาน ความทรงจำที่ประทับใจ 2. ศิลปินนิวัฒน์ ชูทวน.....	25
13	ภาพที่ได้รับจากศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน ชื่อผลงาน วิถีชีวิตของชาวสวนยาง. ศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน.....	25
14	ภาพที่ได้รับจากศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน ชื่อผลงาน ใต้ถุน, ศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน.....	26

ภาพที่	หน้า	
15	ภาพที่ได้รับจากศิลปิน นวิวัฒน์ ชูทวน ชื่อผลงาน คราวใต้, ศิลปิน นวิวัฒน์ ชูทวน.....	26
16	ภาพอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปินที่ใช้เทคนิคเย็บปัก ภาพผลงานของยามीलีสะ หะยี.....	28
17	รายละเอียดของภาพผลงานโดยรวมของ ศิลปิน ยามीलีสะ หะยี.....	28
18	ภาพอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปินที่ใช้เทคนิคเย็บปัก ภาพผลงานของ Cayce Zavaglia.....	29
19	ภาพอิทธิพลที่ได้รับจากศิลปินที่ใช้เทคนิคเย็บปัก ภาพผลงานของ Cayce Zavaglia.....	29
20	ลักษณะบ้านเรือน (ภายนอก) จังหวัดยะลา.....	31
21	ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) มุมห้องครัว.....	32
22	ลักษณะการเย็บปัก 2 รูปแบบ.....	33
23	ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ.....	35
24	ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ.....	35
25	ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ.....	36
26	ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ.....	36
27	ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี.....	37
28	ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี.....	37
29	ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี.....	38
30	ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี.....	38
31	ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ.....	39
32	ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ.....	39
33	ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ.....	40
34	ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ.....	40
35	ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	45
36	ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	46
37	ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	46
38	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ชั้นเตรียมพื้น.....	47

ภาพที่	หน้า	
39	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์.....	48
40	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์.....	49
41	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์.....	50
42	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์.....	51
43	ภาพกระบวนการเทคนิคการเย็บปักและการทักซัณผ้า.....	52
44	ภาพรายละเอียดและภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์.....	53
45	ภาพรายละเอียดในภาพผลงาน.....	54
46	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 1.....	57
47	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 2.....	57
48	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 3.....	58
49	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 1 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 4.....	58
50	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 1.....	60
51	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 2.....	60
52	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 3.....	61
53	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 4.....	61
54	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 5.....	62

ภาพที่	หน้า
55	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 3
	ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 1..... 64
56	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 3
	ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 2..... 64
57	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 3
	ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 3..... 65
58	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 3
	ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 4..... 65
59	ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยะที่ 3
	ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 ชั้นที่ 5..... 66
60	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1..... 71
61	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2..... 72
62	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3..... 73
63	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4..... 74
64	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์
	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5..... 75

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

วิถีชีวิตในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งประเพณี ศาสนา ภาษา เศรษฐกิจ รวมไปถึงบ้านเป็นสถาปัตยกรรมที่มนุษย์ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ก่อให้เกิด ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย สถาปัตยกรรมเป็นอาคารหรือสิ่งก่อสร้างรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เป็นที่มาจากการออกแบบของมนุษย์ด้วยความรู้ทางศิลปะ เพื่อความสวยงามและที่สำคัญเพื่อประโยชน์ใช้สอย สถาปัตยกรรมยังเป็นสื่อความคิด และสัญลักษณ์ทางวิถีชีวิตของสังคม ดังนั้นลักษณะของบ้านเรือนจะต้องสร้างให้มีความเหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ตลอดจนวัฒนธรรมของผู้คนในแต่ละสังคม เช่นเดียวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถาปัตยกรรมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งได้สร้างขึ้นเพื่อเอื้ออำนวยในการอยู่อาศัยและการดำรงชีพของมนุษย์ และยังสามารถสะท้อนถึงฐานะเศรษฐกิจของเจ้าของได้¹ ซึ่งในแต่ละภูมิภาคก็มีความแตกต่างกันไป มีรูปแบบโครงสร้างของบ้านที่แตกต่างกันตามท้องถิ่นที่อาศัยสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นในลักษณะของเรือนไม้เป็นสำคัญ และแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นทั้งในเขตหมู่บ้าน หรือในสังคมเมือง มีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้าง และการได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาทำให้สถาปัตยกรรมมีความร่วมสมัยใหม่มากขึ้นลักษณะสถาปัตยกรรมซึ่งอดีตเป็นเพียงไม้ที่ใช้ประกอบสร้างบ้าน ปัจจุบันกลับเป็นปูนซีเมนต์ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวหรือในปัจจุบันเริ่มลดบทบาทเป็นไปตามความนิยมของสังคมแต่ละยุคสมัย ไม่ใช่แค่ลักษณะของบ้านที่มีความแตกต่างตามภูมิภาค วิถีความเป็นอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ก็เริ่มลดความสำคัญในการรักษาความเป็นท้องถิ่น ลักษณะบ้านจึงมีความทรุดโทรม และถูกทิ้งร้างในที่สุด ผลกระทบดังกล่าวนี้ทำให้เยาวชนในท้องถิ่นเห็นถึงคุณค่าของความสำคัญในด้านสถาปัตยกรรมมีน้อยลง เหลือเพียงร่องรอยของวิถีชีวิต ร่องรอยของผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในบ้าน

¹ เขต รัตนจรณะ และคณะ (2537). เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ = The domestic architecture of the Thai Muslim culture in the Southern Border Provinces of Thailand / วิจัยโดย เขต รัตนจรณะ ... [และคนอื่นๆ]. ปัตตานี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ร่องรอยของไม้ที่สามารถแสดงถึงเรื่องราว ความทรงจำในอดีต ผ่านรูปทรงโครงสร้างของสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยใช้รูปแบบจิตรกรรมแบบสองมิติ นำเรื่องราวที่ต้องการหวนรำลึกถึงลักษณะบ้านเรือนแบบดั้งเดิม มานำเสนอและสื่อสารผ่านผลงานศิลปะ ผ่านกระบวนการทางเทคนิคด้วยการเย็บปัก และใช้วัสดุเย็บผ้า ขณะเดียวกันใช้เทคนิควิธีฉีกตัด ปะติดกระดาษเพื่อสร้างลักษณะสมจริงของพื้นผิวที่ล่อกรุ่นผู้ชมตามกาลเวลา ซึ่งการนำเทคนิคที่นำมาใช้ร่วมกัน เปรียบดังผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงสถาปัตยกรรมที่ถูกละเอียด ทั้งร่าง กระทั่งถูกทิ้งร้าง จึงทำให้ความทรงจำของผู้คนในท้องถิ่นเริ่มถูกจางหายไปเรื่อยๆ ผู้สร้างสรรค์จึงสร้างภาพจำลองจากความทรงจำผ่านสองมือเข้ากับวัสดุ ก่อนจะเย็บขึ้นส่วนต่างๆ ในความทรงจำเข้าด้วยกัน เพื่อปะติดปะต่อให้สภาพสถาปัตยกรรมในพื้นที่กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ซึ่งการเย็บปักเปรียบเสมือนการซ่อมแซม รื้อฟื้น ความทรงจำของคนในพื้นที่ เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นสามารถเห็นถึงคุณค่าสถาปัตยกรรมหรือลักษณะเรือนไม้ในท้องถิ่นของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของเรือนไม้ในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ โดยไม่คำนึงถึงสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย สถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะก็จะไม่เสื่อมสลายไป ถ้าผู้คนในท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญ และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็จะคงอยู่และสามารถทำให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ประชาชน สังคม และลูกหลานในรุ่นต่อไป

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความรู้สึกทางอารมณ์ในการแสดงออก ผ่านรูปทรงโครงสร้างทั้งภายนอกและภายในบ้าน โดยนำเสนอร่องรอยวิถีชีวิตในลักษณะเรือนไม้ และนำโครงสร้างมาเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกเป็นผลงานจิตรกรรมสองมิติ เพื่อเป็นสื่อในการแสดงออกให้ผู้ชมตระหนักถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในท้องถิ่น นำสัญลักษณ์โครงสร้างบ้าน และเทคนิควิธีการเย็บปักมาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อแสดงถึงการเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปผ่านรูปทรงสถาปัตยกรรม เปรียบดังข้าพเจ้าเอง ต้องการซ่อมแซมและบันทึกความทรงจำ ปะติดปะต่อภาพให้มีชีวิตได้อีกครั้ง เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นไม่ละเลยต่อสภาพสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของตน

สมมติฐานของการศึกษา

แนวเรื่องที่น่ารูปแบบของผลงานเกี่ยวกับร่องรอยวิถีชีวิต ผ่านรูปทรงสถาปัตยกรรมของชาวมลายูในท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นอารมณ์ความรู้สึก นำโครงสร้างบ้านทั้งภายในและภายนอกของบ้านมาสร้างสรรค์ผลงาน นำสัญลักษณ์เครื่องใช้ในบ้าน เพื่อเป็นสื่อสัญลักษณ์ถึง

ร่องรอยของคนที่เคยอยู่อาศัยโดยใช้เทคนิคการเย็บปัก เพื่อแสดงถึงการซ่อมแซม ต่อเติมในส่วนที่กำลังขาดไปในท้องถิ่น และบันทึกความทรงจำของคนในท้องถิ่น

แนวความคิด

ข้าพเจ้านำเสนอคุณค่าความสำคัญในเรื่องสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น แสดงถึงร่องรอยวิถีชีวิตผ่านรูปทรงสถาปัตยกรรมโบราณ เนื่องจากปัจจุบันสถาปัตยกรรมโบราณเริ่มที่จะเปลี่ยนไปตามยุคสมัย จากอดีตลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นไม้ทั้งหมด ปัจจุบันกลับมีการผสมผสานรับอิทธิพลจากตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้คุณค่าของสถาปัตยกรรมที่เป็นแบบดั้งเดิมเริ่มลดบทบาทลง ความสำคัญก็เริ่มลดน้อยลง จากที่กล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าจึงนำอารมณ์ความรู้สึกที่ได้สัมผัสและพบเห็นมาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสองมิติ เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นผ่านกระบวนการการเย็บปัก แสดงถึงการเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปผ่านรูปทรงสถาปัตยกรรม เปรียบเทียบดังข้าพเจ้าเอง ก็ต้องการซ่อมแซม และบันทึกความทรงจำ เพื่อรักษาความเป็นท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน

ขอบเขตการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นวิถีชีวิตและสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำเสนอถึงร่องรอยของวิถีชีวิต ผ่านรูปทรงสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น เพื่อตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ขอบเขตด้านรูปแบบวิธีการ

ในภาพผลงานศิลปะของข้าพเจ้า ข้าพเจ้านำเสนอผลงานในรูปแบบจิตรกรรมสองมิติ โดยใช้เทคนิควิธีการ จิตรกรรมเทคนิคผสม โดยเน้นการเย็บปัก และการทับซ้อนด้วยผ้า เพื่อเป็นสัญลักษณ์ทางความรู้สึกทางอารมณ์เพื่อแสดงออกถึงการซ่อมแซม และบันทึกเรื่องราววิถีชีวิตของคนที่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นโครงสร้างบ้านเพื่อเป็นสื่อสำคัญในตัวผลงาน

3. ขอบเขตด้านเทคนิค

ข้าพเจ้าศึกษาเทคนิควิธีการให้เป็นลักษณะที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยการทำเทคนิคจิตรกรรมผสม เช่น การเย็บปัก การเขียนภาพด้วยหมึกจีน รวมถึงการทับซ้อนด้วยผ้าตาข่าย เพื่อให้เกิดมิติเพิ่มเทคนิคให้ทับซ้อนมากขึ้น เพิ่มความหลากหลายในลักษณะพื้นผิวของภาพผลงาน ซึ่งในแต่ละกระบวนการที่สร้างสรรค์นั้น ข้าพเจ้าได้พัฒนาการเย็บปักให้มีความรู้สึกมากขึ้น เน้นความสมบูรณ์ในการสร้างสรรค์ภาพผลงาน

วิธีวิทยาในการศึกษา

1. การศึกษาภาคเอกสาร

1.1 เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารจากนักวิชาการที่ได้ศึกษาในข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารการเรียนหลักการวิเคราะห์ และหนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น

1.1.1 หนังสือ “เรือนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้” ของ เขต รัตนจรณะและคณะ

1.1.2 หนังสือ “เรือนไทย บ้านไทย” ของ ศรีศักร วัลลิโภดม

1.1.3 หนังสือ “ภูมิปัญญาชาวบ้าน สู่งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น” ของ รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. วิวัฒน์ จักพันธุ์ และคณะคณาจารย์

1.1.4 หนังสือ “สถาปัตยกรรม บ้านพักอาศัย” ของ ไพโรจน์ แสงจันทร์ ฯลฯ

1.2 เป็นการศึกษาค้นคว้าจากผลงานของศิลปินที่นำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตชาวใต้ โดยแสดงเป็นลักษณะสถาปัตยกรรมชาวใต้เช่นกัน ซึ่งศิลปินที่กล่าวมาข้างต้น คือ นิวัฒน์ ชูทวน

2. การศึกษาภาคสนาม

เป็นการสำรวจเก็บข้อมูลที่อยู่อาศัย สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงการตั้งถิ่นฐานทางประวัติศาสตร์ วิถีความเป็นอยู่ และลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่ามีลักษณะแตกต่าง และคล้ายคลึงกันอย่างไร ซึ่งจำแนกการสังเกตความแตกต่างเพื่อหาข้อมูลภาพถ่ายทั้งโครงสร้างภายนอกและภายในของบ้านมาสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งลักษณะสถาปัตยกรรมดังกล่าว คือ สถาปัตยกรรมในจังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

2.1 ข้อมูลที่เป็นภาพถ่าย ในจังหวัดยะลา ในเขตอำเภอเมืองยะลา และอำเภอเบตง

2.2 ข้อมูลที่เป็นภาพถ่าย ในจังหวัดปัตตานี ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ตำบล ยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

2.3 ข้อมูลที่เป็นภาพถ่าย ในจังหวัดนราธิวาส ในเขตมัสยิดวาดีอัลฮูเซ็น บ้านตะโละมาเนาะ ตำบลลูโบะสาวอ

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลลักษณะสถาปัตยกรรมในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

ขั้นตอนการศึกษา

1. ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.2 ศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงวิถีชีวิต ของศิลปินท่านอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทาง และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ศึกษาหารูปแบบที่จะสร้างสรรค์ผลงาน เป็นรูปแบบจิตรกรรมสองมิติ

1.4 จัดทำแบบร่างตามรูปแบบแนวความคิด ที่ได้รวบรวมจัดรูปแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหา เรื่องราว โดยออกแบบภาพร่างลายเส้น และภาพร่างสี

1.5 ศึกษาวิเคราะห์รูปทรงที่นำมาใช้แทนอารมณ์ความรู้สึกภายในภาพผลงานสร้างสรรค์

1.6 ศึกษาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาในภาพร่างโดยคำนึงถึงปัญหา และกระบวนการสร้างสรรค์ ขั้นตอนปฏิบัติงานจริง

1.7 สรุปร เรียบเรียง เขียนเป็นรายงานวิจัย

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2.1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการใช้อารมณ์ความรู้สึก ที่นำมาแสดงในภาพผลงาน

2.2 จัดเตรียมข้อมูลต่างๆทั้งทางด้านเอกสาร เนื้อหา และรูปภาพที่เกี่ยวข้องในการนำมา สร้างสรรค์ผลงาน

2.3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการสร้างสรรค์ผลงาน

2.4 สร้างภาพแบบร่างพร้อมวิเคราะห์ภายในภาพผลงานในแต่ละระยะ

2.5 เตรียมเฟรมสำหรับสร้างสรรค์ผลงาน

2.6 เตรียมผ้าในการเย็บ โดยทับเส้นที่ร่างไว้

2.7 เขียนโครงสร้างเป็นลายเส้นรูปทรงสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

2.8 เย็บในส่วนที่ร่างภาพในผลงาน

2.9 ลอกกระดาษที่เป็นแบบร่างที่ติดอยู่กับผลงาน เพื่อดูเส้นที่ติดอยู่กับผลงาน

2.10 ลงน้ำหนักด้วยหมึกจีน และทาเกรยองเพื่อค้ำน้ำหนักในภาพผลงาน

2.11 การทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายและเก็บรายละเอียดด้วยการเย็บปักเพิ่มเติมในผลงาน

2.12 นำเสนอผลงาน วิเคราะห์ผลงาน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผลงานต่อไป

2.13 บันทึกรวบรวมข้อมูลและพัฒนาผลงานในแต่ละช่วงให้พัฒนาในขั้นต่อไป

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงาน

1. วัสดุอุปกรณ์ในส่วนของ การค้นคว้าหาข้อมูลประกอบด้วย
 - 1.1 กล้องถ่ายรูป
 - 1.2 ดินสอ
 - 1.3 ปากกา
 - 1.4 สมุดวาดเขียน

2. วัสดุอุปกรณ์ในการเตรียมพื้นประกอบด้วย
 - 2.1 เฟรม
 - 2.2 ผ้าใบ
 - 2.3 แปรงทาสี
 - 2.4 กรรไกร
 - 2.5 ต่างทับทิม
 - 2.6 กระจกฉีดยาน้ำ

3. วัสดุอุปกรณ์ในการทำภาพร่างและสร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วย
 - 3.1 ไม้ตาข่าย
 - 3.2 เข็มเย็บปัก
 - 3.3 ด้าย (หลากหลายสี)
 - 3.4 กระดาษสา
 - 3.5 ดินสอ
 - 3.6 ปากกาลบคำผิด
 - 3.7 หมึกจีน
 - 3.8 แกรยองสีดำ
 - 3.9 ต่างทับทิม
 - 3.10 พู่กันขนาดต่างๆ
 - 3.11 จานสี
 - 3.12 น้ำและถังใส่น้ำ

บทที่ 2

เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

เมื่อมนุษย์มีความก้าวหน้ามีวัฒนธรรมอารยธรรมสูงขึ้น ความเป็นอยู่จึงมีความสลับซับซ้อน การดำรงชีวิตของมนุษย์จึงจำเป็นและมีความต้องการสร้างสถานที่อยู่อาศัย เพื่อป้องกันความปลอดภัยเป็นอันดับแรก และขยายถิ่นที่อยู่ตามสภาพสิ่งแวดล้อมตามท้องถิ่นที่อาศัย การพัฒนาเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในการจัดระเบียบสังคมจากอดีตไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ปัจจุบันมนุษย์มีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม จึงขยายเป็น บ้าน หมู่บ้าน ชุมชน และสังคมเมืองตามลำดับ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หรือ บ้าน คือ สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักพิง หรือกำบังเพื่อพำนักอาศัย เป็นที่ทำอาหาร ที่หลับนอน และเป็นที่พักกันภัยอันตรายจากสภาพแวดล้อมภายนอกอีกด้วย² (พีระเดช จักรพันธ์ และคณาจารย์ 2553) บ้านจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่มนุษย์สัมผัสความสุขสบาย และผูกพันกับวิถีที่ตนดำรงชีวิต เมื่อมนุษย์มีความผูกพันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกสุขใจ และภาคภูมิใจกับประสบการณ์ที่แสดงการดำรงชีวิตให้มีความหมาย มีความรู้สึกห่วงแหน เอาสถานที่เหล่านั้นเป็นถิ่นที่พักกายและจิตใจ

คำว่า “บ้านเกิดเมืองนอน” เป็นคำที่สื่อความหมายที่ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกรักต่อถิ่นที่พำนัก ความรู้สึกดังกล่าวจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้นมีความหมาย ซึ่งประสบการณ์ที่จะสร้างความหมายให้แก่ชีวิต คือ มนุษย์ที่อาศัยในสภาพแวดล้อมต่างๆ ย่อมต้องเรียนรู้การดำรงชีวิตท่ามกลางสภาพแวดล้อมนั้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอาศัย สิ่งที่มนุษย์สร้างจึงก่อให้เกิดความหมายกลายเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์ผูกพันเอง “อดีตหรือประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่สิ่งบังเอิญที่เกิดขึ้น แต่เป็นประวัติศาสตร์และประสบการณ์ของมนุษย์ที่แสดงถึงการดิ้นรน เพื่อความอยู่รอดร่วมกับธรรมชาติ และคุณค่าของชีวิตปัจจุบันก็จะไม่สมบูรณ์ ถ้ามนุษย์เกิดละเลยที่จะตระหนักถึงอดีตที่หลงเหลืออยู่ปัจจุบัน”³ อดีตที่ยังไม่เปลี่ยนแปลง แบ่งเป็น 2 ลักษณะ

² พีระเดช จักรพันธ์ และคณาจารย์ (2553). ภูมิปัญญาชาวบ้าน...สู่งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น / ม.ร.ว. พีระเดช จักรพันธ์...[และคนอื่นๆ]. กรุงเทพฯ : , สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์.

³ Ibid.

1. อุดมคติประเพณีนามธรรม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา เป็นต้น
2. อุดมคติประเพณีรูปธรรม คือ วัตถุประสงค์ของ ที่สื่อความหมายให้มนุษย์เกิดความภาคภูมิใจ เพื่อชักนำชีวิตให้มีคุณค่าในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของเรือนไม้

สถาปัตยกรรมในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างตามสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัย ถ้ากล่าวถึง เขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบไปด้วย จังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ผู้คนนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนมาก สิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือนจึงมีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่น บ้านเรือนมีลักษณะเป็นไม้ทั้งหลัง มีลักษณะหลังคาทรงปั้นหยา จั่วมนิลา และหลังคาจั่วหรือเรียกว่า “มะและ” มีตอม่อสูงจากพื้น เนื่องจากคนในพื้นที่ต้องการสร้างบ้านให้เหมาะกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศของภาคใต้

1.1 สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ

เขต รัตนจรณะ และคณะกล่าวว่า ลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยเทือกเขาสันกาลาศรีซึ่งพรมกันพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และที่ราบติดต่อกับอ่าวไทย และบริเวณช่องแคบมะละกาของจังหวัดสตูล

องค์ประกอบทางภูมิประเทศและภูมิอากาศดังกล่าว มีอิทธิพลต่อรูปแบบของเรือนไทยมุสลิมได้แก่ตัวเรือนมีใต้ถุนโล่ง ตั้งอยู่บนเสาไม้มีตอม่อหล่อด้วยปูนซีเมนต์ เพื่อให้เกิดความคงทนและป้องกันความชื้น การตั้งเสาให้สูงจากพื้นนั้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากสภาพอากาศมีความชุ่มชื้นและมักมีฤดูฝนเป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของหลังคามักจะสูงไม่มีฝ้าเพดาน ช่องลมสูงเป็นพิเศษ เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก รูปแบบหน้าต่างมีลักษณะคล้ายกับประตูมีลูกกรงด้านล่างเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตก ลักษณะการตกแต่งบานประตูมีลักษณะหลากหลายรูปแบบ ตามค่านิยมของคนในพื้นที่

1.2 ศาสนา

ประชากรในพื้นที่มีทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม อยู่รวมกันเป็นพหุวัฒนธรรม แต่ส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาอิสลาม มีรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย มีข้อปฏิบัติทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม ซึ่งการสร้างบ้านเรือนของชาวไทยมุสลิมมักก่อสร้างตัวเรือนให้หันไปทางทิศตะวันออก มีพื้นที่โล่งเพื่อประกอบศาสนกิจตามหลักของศาสนาอิสลาม ลักษณะของเรือนมักจะเป็นเรือนแฝด เนื่องจากคนในท้องถิ่นมักจะอยู่รวมกันเป็นสมาชิกครอบครัวใหญ่ มีการสร้างบันไดไว้ทั้งหน้าบ้านและหลังบ้าน เพื่อต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน

1.3 อาชีพ

อาชีพของประชากรนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานชุมชน และการสร้างเรือนของชาวไทยมุสลิม หมู่บ้านชาวประมงซึ่งมีรูปแบบหมู่บ้านเป็นแนวชายชานกับ ชายฝั่งทะเล หรือหมู่บ้านกระจัดกระจายของชาวไทยมุสลิม การตั้งถิ่นฐานของแต่ละบ้านมีความ เกี่ยวข้องกับอาชีพด้วยเช่นกัน เช่น คนที่มีอาชีพค้าขายมักจะสร้างบ้านและร้านค้าอยู่รวมกัน เพื่อ สะดวกต่อการใช้พื้นที่โดยรวม ในส่วนของบ้านที่มีการเลี้ยงเป็ด ไก่ ไข่ได้ทุนบ้านเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ คนในท้องถิ่นมักจะก่อสร้างกัน เพื่อนำการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง เป็นต้น

ลักษณะเฉพาะถิ่น

โดยทั่วไปเรือนพักอาศัยของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีรูปแบบ คล้ายคลึงกัน คือเป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง เสาเรือนมีตอม่อรองรับ บางบ้านมีตอม่อที่ทำด้วยปูนซีเมนต์ เพื่อป้องกันความชื้นและไม่ให้สภาพบ้านมีความทรุดโทรม หลังคามุงกระเบื้องดินเผา สังกะสีหรือ จาก หรืออาจจะผสมผสานระหว่างวัสดุหลังคาที่แตกต่างกัน และลักษณะบ้านมักจะเป็นเรือนแฝด เนื่องจากส่วนใหญ่มักอาศัยกันเป็นครอบครัวใหญ่ ลักษณะบ้านและหลังคาเรือนมีรูปทรงสวยงาม มี ลวดลายต่างๆที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีช่องลมกว้างให้ความสะดวกสบายในการอยู่อาศัย และการ ประกอบอาชีพของเรือนเหล่านี้สร้างโดยช่างพื้นบ้านที่อาศัยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น ตามธรรมชาติที่ มีอยู่ เช่น การนำไม้ไผ่สานให้เกิดผนังบ้าน และนำจากหรือกระเบื้องดินเผาสร้างเป็นหลังคาบ้าน ซึ่ง ลักษณะบ้านดังกล่าวมักจะพบในลักษณะ เรือนเครื่องผูก เป็นต้น

ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดปัตตานี

เขต รัตนจรณะ และคณะ กล่าวว่า ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ปัตตานีได้ชื่อว่าเป็น เมืองที่เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมอิสลาม ซึ่งยังสืบทอดให้ปรากฏมาตั้งแต่บรรพชนจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมเหล่านี้มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะทางด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อตลอดจนการดำรงชีวิตและที่สำคัญคือทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่แม้จะดูว่าคล้ายคลึง กับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทย ในภาคอื่นๆของประเทศไทย เนื่องจากปัตตานีมีพื้นที่อยู่ติดชายฝั่ง ทะเลตะวันออก ได้แก่ อ่าวไทย และยังมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดยะลาและนราธิวาส หมู่บ้านของ ชาวไทยมุสลิม จึงมีลักษณะหลากหลาย เช่น มีทั้งหมู่บ้านชาวประมง ชาวสวนยางพารา ชาวนา และ สวนผลไม้ จึงมีรูปแบบของการตั้งถิ่นฐานชุมชนครบทั้งสามรูปแบบ คือแบบเป็นกระจุก กระจัด กระจายและแบบชานไปตามแนวชายฝั่งทะเล หรือเส้นทางสั้นจร

เรือนไทยมุสลิมในปัตตานี ในฐานะที่เป็นเมืองท่าที่สำคัญที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายทางทะเล มาตั้งแต่สมัยอยุธยา รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน จึงเป็นวิวัฒนาการมาจากการสังสรรค์ทาง วัฒนธรรม คือ การที่ได้รับเอาวัฒนธรรมในต่างสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรม ที่มีความหลากหลาย ซึ่งนอกจากจะปรากฏออกมาในการสร้างรูปแบบที่อยู่อาศัยเป็นลักษณะเรือนยกพื้น ใต้ถุนสูง เพื่อใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ⁴ มีลักษณะรูปทรงหลังคาที่โดดเด่นเป็นพิเศษ โดยทั่วไปหลังคา เรือนไทยในสามจังหวัดชายแดนใต้มีลักษณะที่สำคัญ มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 หลังคาปั้นหย่า

หลังคาทรงปั้นหย่า หรือหลังคา “ลิมะฮ์” ตามที่ชาวบ้านใช้เรียกกัน คำ “ลิมะฮ์” แปลว่า “ห้า” หมายถึงหลังคาที่นับสันหลังคาได้ 5 สัน เป็นรูปทรงหลังคาที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรม แบบอาณาจักรมอญของชาวตะวันตก

หลังคาทรงปั้นหย่า นับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้และพบได้ทั่วไปในจังหวัด โดยเฉพาะใน จังหวัดปัตตานี

1.2 หลังคาจั่วมนิลา

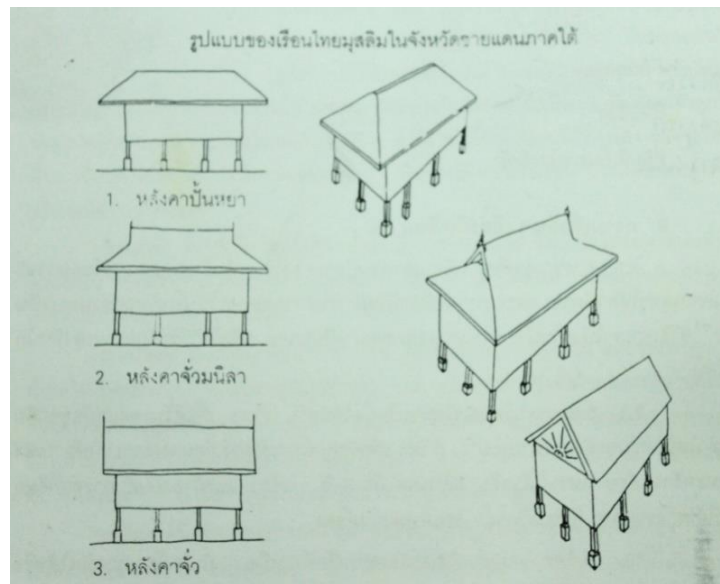
หลังคาจั่วมนิลาหรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกว่าบลานอ ซึ่งหมายถึง ชาวฮอลันดาหลังคาแบบบลานอ เชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมของชาวฮอลันดา เป็นหลังคาที่มีโครงหลังคาเช่นเดียวกับหลังคา ปั้นหย่า แต่เป็นหลังคาปั้นหย่าที่มีจั่วติดอยู่เพื่อระบายอากาศและดุงดงาม⁵

1.3 หลังคาจั่ว

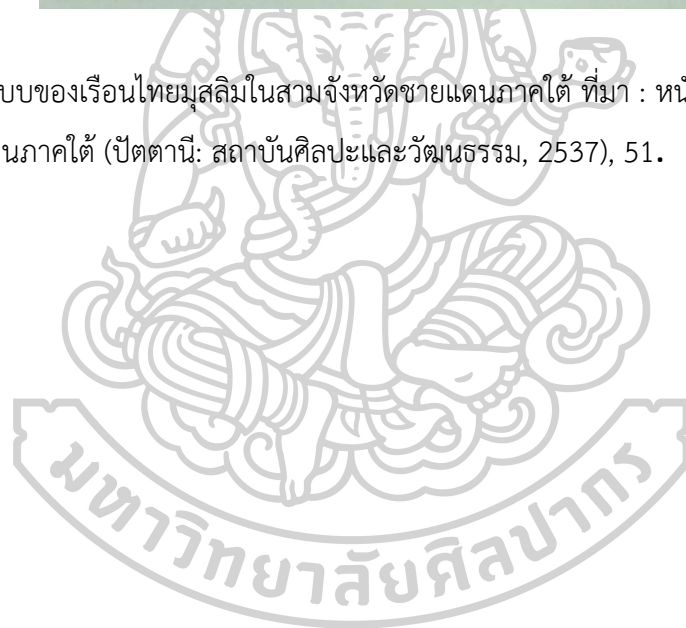
ชาวบ้านเรียกว่า “แม่และ” เชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากเรือนไทยภาคกลาง หลังคาทรงจั่วนี้จะ พบมากในชุมชนดั้งเดิม บ้านหลังคาจั่วมีบันลัมปีกนกที่ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบสถาปัตยกรรมจาก ประเทศมาเลเซียไม่เหมือนบันลัมไทย ซึ่งปลายบันลัมทั้ง 2 ข้างมีเหงาบันลัมประดับอยู่ มีรูปคล้าย พญานาคซึ่งเป็นลักษณะของเรือนไทยภาคกลาง

⁴ เขต รัตนจรณะ และคณะ (2537). เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ = The domestic architecture of the Thai Muslim culture in the Southern Border Provinces of Thailand / วิจัยโดย เขต รัตนจรณะ ... [และคนอื่นๆ]. ปัตตานี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

⁵ Ibid.

ภาพที่ 1 รูปแบบของเรือนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มา : หนังสือเรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี: สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม, 2537), 51.

ภาพลักษณะหลังคาบ้านยา

ภาพที่ 2 หลังคาบ้านยา ที่มา: แหล่งข้อมูลภาพถ่าย ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ตำบล ยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

ภาพลักษณะหลังคามนิลา (บลานอ)

ภาพที่ 3 หลังคามนิลา (บลานอ) ที่มา: แหล่งข้อมูลภาพถ่าย ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

ภาพลักษณะหลังคาจั่ว (แม่และ)

ภาพที่ 4 หลังคาจั่ว (แม่และ) ที่มา: แหล่งข้อมูลภาพถ่าย ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ่ง ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดยะลา

ลักษณะหมู่บ้านในจังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านแบบกระจัดกระจาย คือบ้านเรือนอยู่ห่างกัน บางบ้านมีอาชีพค้าขาย บางบ้านทำสวนยาง บางบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ตามท้องถิ่นที่เป็นชนบท ซึ่งระยะทางในการปลูกบ้านเรือนมีการกระจัดกระจายตามอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอ ยะหา อำเภอรามัน อำเภอเบตง และบริเวณตำบลต่างๆ ในรอบนอกของอำเภอเมืองยะลา⁶

เขต รัตนจรณะ และคณะ. กล่าวว่า เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดยะลา มีความคล้ายคลึงกับรูปแบบเรือนในจังหวัดปัตตานี คือ มีรูปแบบหลังคาทรงจั่วมนิลาและทรงปั้นหยา มีเสาบ้านเป็นไม้ขนาดใหญ่เช่นเดียวกับเรือนไม้จากจังหวัดนราธิวาส มีใต้ถุนสูง หลังคามุงกระเบื้องดินเผาที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น ทางขึ้นเรือนมีทั้งด้านหน้าด้านหลังและด้านข้าง เรือนหนึ่งๆมีทางขึ้นเรือนอย่างน้อยสองทางด้านหน้า หลีกเลี่ยงเรือนด้านข้าง หรือด้านหลัง จะไม่ปะปนกัน

ปัจจุบันเรือนไม้ในจังหวัดยะลามีจำนวนน้อย มีการเปลี่ยนแปลงตามความนิยมของเจ้าของบ้าน บางบ้านมีการผสมเป็นบ้านไม้กับบ้านปูน มีลักษณะ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นปูนซีเมนต์ ชั้นบนเป็นไม้ใช้หลังคาสังกะสี ไม่มีต่อม่อยกพื้นบ้าน ทำให้ความงามแบบดั้งเดิมลดน้อยลง บางบ้านยังคงรักษาความเป็นท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังภาพตัวอย่างที่ 8 ลักษณะเรือนไม้มีความสมบูรณ์

ภาพที่ 5 ลักษณะบ้าน ที่มา: แหล่งข้อมูลภาพถ่าย หมู่บ้านกาแป๊ะกอตอใน ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558

⁶ Ibid.

ลักษณะสถาปัตยกรรมในจังหวัดนราธิวาส

รูปทรงของเรือนยังคงเป็นเรือนไม้ใต้ถุนสูง รูปแบบของเสาจะวางอยู่บนตอม่อ มีใต้ถุนสูง มักจะพบในเขตจังหวัดนราธิวาส ลักษณะเสาจะวางด้วยตอม่อที่มีฐานเป็นปูนซีเมนต์ เพื่อให้เกิดความคงทนและแข็งแรง บางบ้านจะใช้เสาไม้ขนาดใหญ่ทำเป็นตอม่อ บางบ้านนิยมก่อสร้างเป็นบ้านปูน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป รูปแบบหลังคาเรือนแตกต่างท้องถิ่นอื่น ซึ่งมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะหลังคาโดยทั่วไปมักเป็นทรงจั่วมนิลา หลังคามีทั้งที่เป็นกระเบื้องและสังกะสีตามค่านิยมของคนในท้องถิ่น

ลักษณะอาณาเขตบริเวณบ้านภายในและภายนอก พบว่ามีลักษณะเช่นเดียวกันกับเรือนในจังหวัดยะลา และปัตตานี เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมแบบเดียวกัน เน้นการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ก่อสร้างลักษณะบ้านเรือนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมโดยช่างพื้นบ้านจัดหาวัสดุที่เป็นธรรมชาติสร้างเรือนที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอย่างสมบูรณ์แบบ

ภาพที่ 6 ลักษณะบ้าน ที่มา: จากแหล่งข้อมูลภาพถ่าย ในเขตมัสยิดวาตีอัลฮูเซ็น บ้านตะโละมาเนาะ ตำบลลูโบะสาวอ จังหวัดนราธิวาส, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2556

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

บ้านเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย และยังจัดอยู่ในหมวดหมู่ของสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมเป็นอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก สถาปัตยกรรมยังเป็นสื่อความคิด และสัญลักษณ์ทางวิถีชีวิตของสังคม แสดงถึงการมีวัฒนธรรม มนุษย์ส่วนใหญ่มีความต้องการแค่ที่พักพิง หลับนอน กิน พักผ่อน เป็นต้น เริ่มแรกการสร้างบ้านจะมีลักษณะชั่วคราว เพื่อย้ายถิ่นฐานตามสิ่งแวดล้อมหรือสัญชาตญาณเพื่อการอยู่อาศัย ต่อมาเมื่อมนุษย์เริ่มอยู่ด้วยกันเป็นสังคม มีระบบกฎเกณฑ์ การตั้งถิ่นฐานจึงมีความมั่นคงมากขึ้น ความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์จึงปลูกสร้างที่พักอาศัยหรือสถาปัตยกรรมที่เอื้ออำนวยกับสภาพและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัย

องค์ประกอบหลักของสถาปัตยกรรมจะผสมผสานด้วยความงาม ความมั่นคงแข็งแรง และสามารถใช้ประโยชน์การใช้สอยไม่ว่าจะเป็น บ้าน เรือน อาคาร ล้วนแต่เป็นสถาปัตยกรรมทั้งสิ้น แต่ที่มนุษย์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ที่อยู่อาศัยของตนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งบ้านหรือที่อยู่อาศัยในพื้นที่ก็มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งในเขตหมู่บ้าน หรือในสังคมเมือง ก็มีความแตกต่างกันไปตามยุคสมัย มีการรับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาทำให้สถาปัตยกรรมมีความร่วมสมัยใหม่มากขึ้น ลักษณะบ้านซึ่งอดีตเป็นเพียงไม้ที่ใช้ประกอบสร้างบ้าน ปัจจุบันกลับเป็นปูนซีเมนต์ เริ่มมีอาคารที่เพิ่มสีสัน มีการผสมผสานระหว่างความเป็นอดีตและร่วมสมัย ความงามของสถาปัตยกรรมที่เป็นแบบดั้งเดิมเริ่มลดบทบาทลง จากที่ได้ศึกษาข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การละเลยถึงความสำคัญของเรือนไม้ ผู้คนส่วนใหญ่เน้นการก่อสร้างบ้านที่สะดวกต่อการก่อสร้างและมีความทนทาน จึงเป็นเหตุผลที่สภาพบ้านมีความเปลี่ยนแปลง และทรุดโทรม บ้างก็ถูกทิ้งร้าง มีเพียงร่องรอยถึงวิถีชีวิตของคนที่อยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

จากที่กล่าวมาข้างต้นข้าพเจ้าจึงนำแรงบันดาลใจดังกล่าวมาเป็นสื่อความคิดและอารมณ์ความรู้สึกสร้างสรรค์ผ่านผลงานศิลปะในรูปแบบสองมิติ บอกเล่าเรื่องราวการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีทั้งสุขและทุกข์ เมื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ในอดีต สถาปัตยกรรมมีความโดดเด่นในลักษณะโครงสร้างที่ต่างจากภูมิภาคอื่น ช่างชาวบ้านปลูกสร้างด้วยสิ่งก่อสร้างจากธรรมชาติ เน้นความสวยงาม แต่ปัจจุบันความงามเหล่านั้นถูกลบเลือนด้วยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ค่านิยมของคนที่เน้นความสะดวกสบายมากขึ้น ละเลยที่จะตระหนักถึงความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จึงทำให้สภาพบ้านเก่า และทรุดโทรม บางบ้านถูกรื้อถอนทำลาย เพื่อเป็นข้อมูลและหลักฐานในการแสดงออก ข้าพเจ้าจึงแสดงอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวสร้างสรรค์ผลงานโดยนำสัญลักษณ์รูปทรงสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก นำสัญลักษณ์สิ่งของภายในบ้าน มาสร้างสรรค์ให้เกิดมิติใหม่ทับซ้อนเรื่องราว เพื่อให้เกิดร่องรอยของคนที่เคยอยู่อาศัย ผ่านกระบวนการเทคนิคการเย็บปักด้วยมือ

ที่ให้ความหมายถึงการแต่งเติมในส่วนที่ขาดไป เปรียบดั่งข้าพเจ้าต้องการที่จะซ่อมแซม และบันทึก ความทรงจำในอดีต ให้ผู้คนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญตระหนักถึงความเป็นเอกลักษณ์ของตน

อิทธิพลกับปัญหาสถาปัตยกรรมในปัจจุบัน

พีระเดช จักรพันธ์ และคณะคณาจารย์ กล่าวว่า ปัจจุบันนี้วัฒนธรรมเศรษฐกิจของ “สังคมใช้แล้วทิ้ง” ของตะวันตกได้แพร่ระบาดเข้าสู่เมืองไทยอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมืองใหญ่ ทำให้ค่านิยมในสังคมไทยแปรเปลี่ยน รัับอิทธิพลจากตะวันตก ใช้ค่านิยมอย่างฟุ่มเฟือย ไม่สอดคล้องกับฐานะ เศรษฐกิจของตนและของประเทศ จึงทำให้สังคมไทยบางกลุ่ม เห็นคุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ ลืมรูปแบบวัฒนธรรมที่มีค่าบางอย่างของท้องถิ่นตนเองไป ซึ่งอิทธิพลการก่อสร้างแบบตะวันตกได้เข้ามา ในท้องถิ่นนั้น มักจะมาในรูปแบบลักษณะสิ่งก่อสร้าง โดยเฉพาะการผลิตไม้แปรรูปและนำวัสดุ สิ่งก่อสร้างที่สะดวกทั้งในการขนส่งและก่อสร้าง⁷ จากที่ผู้สร้างสรรค์ได้เก็บข้อมูลภาพถ่ายตามพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชาวบ้านมีความเห็นว่า เหตุผลที่ทำให้ลักษณะของเรือนไม้และ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมีความเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีสภาพทรุดโทรม บางบ้านมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ เพียงพอที่จะปรับปรุงสภาพบ้าน จึงปล่อยสภาพบ้านทรุดโทรมตามกาลเวลา หรืออีกประเภทหนึ่ง เน้นความสะดวกและทนทาน เช่นลักษณะหลังคาบ้านแต่เดิมคนในท้องถิ่นนิยมใช้หลังคาดินเผา แต่ ปัจจุบันกลับใช้หลังคาสังกะสี จากการสังเกตสภาพโดยทั่วไป ไม่ใช่แค่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้เท่านั้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าว มักจะปรากฏให้เห็นเกือบทุกภูมิภาค เป็น ที่น่าเสียดายว่าสังกะสีมีส่วนทำลายสภาพแวดล้อมและค่านิยมดั้งเดิมของคนในพื้นที่ไปอย่างสิ้นเชิง⁸ ทำให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมได้ถูกทอดทิ้ง และลดบทบาทลง บางคนมีแนวโน้มที่จะ ทำลาย และรื้อถอนทำลายความงาม คุณค่าของอาคารที่มีความประณีต การรื้อทำลายหรือเปลี่ยน รูปแบบอาคารดังกล่าว ย่อมทำให้ระบบชีวิตบางอย่างที่ดำเนินต่อเนื่องกันถูกตัดขาดไปอย่างสิ้นเชิง ความสำคัญของชีวิตที่ยังผูกพันกับสถานที่ที่ต้องสูญเสีย สิ่งก่อสร้างที่ยังเหลืออยู่ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้คน สามารถเห็นค่าความสำคัญ เพื่อใช้เป็นรากฐานทางประวัติศาสตร์ ก่อนที่แปรเปลี่ยนตามกาลเวลา เพื่อจะใช้เป็นสิ่งที่บันทึกข้อมูลความสำคัญ ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดความคิดที่จะสร้างสิ่งที่บันทึก โครงสร้างลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นรูปแบบผลงานจิตรกรรม ด้วยเทคนิคเย็บปัก เพื่อบันทึกเรื่องราว

⁷ พีระเดช จักรพันธ์ และคณะคณาจารย์ (2553). ภูมิปัญญาชาวบ้าน...สู่งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น / ม.ร.ว. พีระเดช จักรพันธ์...[และคนอื่นๆ]. กรุงเทพฯ : , สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์.

⁸ Ibid.

ของคนในท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญในลักษณะสถาปัตยกรรมในอดีตไม่ให้อุบายหายไปจากความทรงจำของคนในพื้นที่

อิทธิพลที่ได้รับจากสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น

บ้าน ถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่สำคัญ เพราะเป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตและมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชน ส่วนใหญ่มีรูปลักษณะบ้านที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมแต่ละท้องถิ่น ในการสร้างสรรค์ผลงานชุด “ภาพสะท้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” เป็นชุดที่พัฒนาจากผลงานชุด “ร่องรอยของสถาปัตยกรรมชาวมลายูท้องถิ่น” ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากลักษณะสถาปัตยกรรมมาจากท้องถิ่นของตน เริ่มแรกได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งที่สนใจในลักษณะบ้านที่เป็นเรือนไม้ และเรือนเครื่องผูกเป็นหลัก แต่ปัจจุบันบ้านหรือเรือนไม้ดังกล่าวเริ่มมีน้อยลง บางบ้านมีแนวโน้มปรับแต่งสภาพบ้านให้ทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าความสำคัญของเรือนไม้ บางบ้านถูกรื้อถอนทิ้งร้าง และมีสภาพทรุดโทรม ไร้ซึ่งความงาม และความหมายที่คนในอดีตปลูกสร้างขึ้นมา เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญในรูปแบบวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแรงบันดาลใจที่สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมผสม โดยนำสัญลักษณ์ดังกล่าว เป็นภาพที่แสดงการบันทึกความทรงจำทางประวัติศาสตร์ นำโครงสร้างที่ยังคงเหลืออยู่นำมาปรับใช้ และทับซ้อนความคิด ให้เป็นมิติใหม่ ให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกในรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิม

1.1 ข้อมูลในการสร้างสรรค์ : ลักษณะบ้าน (ภายนอก)

ภาพที่ 7 ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่มีความทรุดโทรม (ภายนอก) ที่มา: แหล่งภาพถ่ายในเขตหมู่บ้าน กุงจอนอง ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557

ภาพที่ 8 ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่มีความทรุดโทรม (ภายนอก) ที่มา: แหล่งภาพถ่ายในเขตหมู่บ้าน กุญแจทอง ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2557

1.2 ข้อมูลในการสร้างสรรค์ : ลักษณะบ้าน (ภายใน)

ลักษณะโครงสร้างภายในบ้าน ผู้สร้างสรรค์นำภาพข้อมูลที่น่าสนใจต่างๆภายในบ้าน เป็นสัญลักษณ์แทนความทรงจำที่แสดงเรื่องราวของคนในท้องถิ่น เช่น มุมห้องครัว มุมที่นอน และมุมล้างจาน เป็นต้น

ภาพที่ 9 แหล่งภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) ที่มา: ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ่ง ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

ภาพที่ 10 ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) มุมห้องครัว ที่มา: ภาพถ่ายในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

1.3 อิทธิพลและแรงบันดาลใจจากร่องรอยของไม้

ในส่วนของอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากร่องรอยของไม้นั้น มีการเก็บข้อมูลและสังเกตในแต่ละจังหวัดเพื่อนำผลมาพัฒนาต่อในผลงาน ซึ่งจังหวัดของไม้มีทั้งแบบไม้ไผ่ สังกะสี ไม้กระดานทั่วไป ในภาพผลงานสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าผู้สร้างสรรค์นำอิทธิพลจากร่องรอยของไม้ที่สานด้วยไม้ไผ่ เพื่อนำรูปแบบการสานมาพัฒนาเป็นการประสานด้วยเทคนิคการเย็บปักแทน นำจังหวัดของโครงสร้างเป็นพื้นฐานของการเย็บปักเพื่อให้ตามร่องรอยของไม้ และสังเกตน้ำหนักในส่วนที่เข้มและอ่อน เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังภาพประกอบเพื่อเป็นข้อมูล

ภาพที่ 11 ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมที่แสดงร่องรอยจังหวัดของไม้ตามผนังบ้าน

อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปิน นិวัฒน์ ชูทวน

จากผลงานที่สร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมต่างๆ อิทธิพลจากศิลปินท่านอื่นจึงมีความจำเป็นเพื่อนำแรงบันดาลใจมาเป็นแนวทางแก้ปัญหาภายในภาพผลงาน และนำส่วนที่คล้ายคลึงกับแนวทางศิลปะในรูปแบบที่ต้องการนำเสนอ เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตที่เรียบง่าย นำลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และรูปแบบต่างๆ มาพัฒนางานตนเองให้มีความแปลกใหม่กว่าเดิม และเพิ่มความสนใจมากขึ้น อิทธิพลที่ได้จากศิลปินชาวไทย คือ นิวัฒน์ ชูทวน

นิวัฒน์ ชูทวน เป็นศิลปินชาวไทยที่นำเสนอรูปแบบวิถีชีวิตชนบทในท้องถิ่นใต้ โดยนำสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นชนบทที่ตนได้สัมผัสและใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ ถ่ายทอดจากประสบการณ์การดำเนินชีวิตจากวัยเยาว์จนถึงปัจจุบันบนวิถีชนบทภาคใต้ ที่มีความผูกพันต่อสภาพความเป็นท้องถิ่นของตน เนื่องจากศิลปินเชื่อว่าลักษณะบ้านของคนในภาคใต้มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากภาคอื่นๆ แสดงถึงเอกลักษณ์ในการดำรงชีวิตอย่างแนบแน่น และใช้ชีวิตอย่างสงบ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ภาพผลงานส่วนใหญ่จึงเป็นการแสดงออกในรูปแบบบ้านคนใต้ เช่น หมู่บ้านชาวประมง หมู่บ้านชาวสวนยาง เป็นต้น โดยศิลปินนำเสนอรูปแบบผลงานผ่านมุมมองของระนาบและตัวสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ สร้างจินตนาการเป็นผลงานศิลปะขึ้นมา โดยนำภาพของบ้านมาจัดวางในรูปแบบที่ไม่เน้นความสมจริง แต่ให้ความสำคัญกับการจัดวางตามองค์ประกอบทางศิลปะเพื่อให้เกิดความงามและมีความแปลกใหม่บนเส้นทางศิลปะร่วมสมัย บางผลงานมีการนำรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ในบ้านเป็นสัญลักษณ์แทนผู้คนที่อยู่อาศัยในบ้าน เน้นความเรียบง่าย ความสงบ มาถ่ายทอดให้มีเรื่องราว ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ในนิทรรศการจิตรกรรม “ภาพสะท้อนของชีวิต” ในปี พ.ศ.2556 ที่ผ่านมานิวัฒน์ได้กล่าวอย่างสรุปว่า "การนำเสนอผลงานในแง่ของคุณค่าทางศิลปะ เนื้อหา เรื่องราวหรือเจตนาอีกส่วนหนึ่งของผมคือ ต้องการสื่อถึงสังคม วิถีชีวิตชนบทสมัยก่อนที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านโดยไม่ต้องมีรั้วเหมือนปัจจุบัน คนเมื่อก่อนคิดว่ารั้วที่ดีที่สุดคือเพื่อนบ้าน เพราะเพื่อนบ้านสามารถดูแลบ้านเราเวลาเราไม่อยู่ ผมจึงทำงานชุดนี้ขึ้นมาเพื่อสื่อถึงความสงบ สามัคคี ความเอื้อเฟื้อของคนชนบทซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และความเป็นไทยที่ปัจจุบันหาดูได้ยากขึ้นทุกที"

จากที่ได้ศึกษาอิทธิพลจากศิลปินดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงสนใจในการนำความสำคัญและความ เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของตนเอง โดยนำรูปทรงบ้านที่สามารถแสดงเรื่องราววิถีชีวิตของคนในพื้นที่ มาจัดวางองค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และสนใจในการนำเสนอสัญลักษณ์ต่างๆแทนอารมณ์ ความรู้สึกของศิลปิน ตลอดถึงบรรยากาศของสีที่ศิลปินได้ถ่ายทอดผ่านผลงานจิตรกรรมนั้น สื่อให้เห็นถึงความเรียบง่ายที่เป็นเอกภาพทั้งความงามของรูปทรงและอารมณ์ความรู้สึกของศิลปิน

ภาพที่ 12 ชื่อผลงาน ความทรงจำที่ประทับใจ 2. ศิลปินนิวัฒน์ ชูทวน. เทคนิค สีอะครีลิค.
ขนาด 160 x 200 ซม. ปีที่สร้างสรรค์ 2554.

ที่มา : นิวัฒน์ ชูทวน. ความทรงจำที่ประทับใจ 2 [จิตรกรรม]. หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง
กรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ. ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากเวทีประกวดจิตรกรรม พู่กันทอง
เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 84 พรรษา 5 ธันวาคม 2554.

ภาพที่ 13 ชื่อผลงาน วิถีชีวิตของชาวสวนยาง. ศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน. เทคนิค สีอะครีลิค.
ขนาด 120 x 150 ซม, ม.ป.ป.

ที่มา : นิวัฒน์ ชูทวน, **บ้านคนใต้**, เข้าถึงเมื่อ 04 กรกฎาคม 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://exhibition.contestwar.com/node/1705>

ภาพที่ 14 ชื่อผลงาน ใต้ถุน, ศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน, เทคนิค สีอะครีลิค,
ขนาด 130 x 170 ซม, ม.ป.ป.

ที่มา : นิวัฒน์ ชูทวน, **บ้านคนใต้**, เข้าถึงเมื่อ 04 กรกฎาคม 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://exhibition.contestwar.com/node/1705>

ภาพที่ 15 ชื่อผลงาน ครั้วใต้, ศิลปิน นิวัฒน์ ชูทวน, เทคนิค สีอะครีลิค,
ขนาด 120 x 190 ซม, ม.ป.ป.

ที่มา : นิวัฒน์ ชูทวน, **ครั้วใต้**, เข้าถึงเมื่อ 03 มิถุนายน 2560, เข้าถึงได้จาก
<http://www.queengallery.org/th/exhibitions/past/artist?artist=6453#modal>

อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปินที่ใช้เทคนิคการเย็บปัก

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” มีอิทธิพลและได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปินที่ใช้เทคนิคการเย็บปัก ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผสมผสานความน่าสนใจในรายละเอียดของการเย็บ โดยมีรูปแบบการเย็บปักที่หลากหลาย เช่น การเย็บปักด้วยจักร การเย็บปักด้วยมือ การสอย การด้น เป็นต้น ศิลปินที่เป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้มี 2 คน ดังนี้

1. ศิลปินยามี่ลี๊ะ หะยี
2. ศิลปิน Cayce Zavaglia

1. ศิลปินยามี่ลี๊ะ หะยี

ยามี่ลี๊ะ หะยี เป็นศิลปินหญิงที่ประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่มีความโดดเด่นในรูปแบบเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน คือ การเย็บปักด้วยจักร ซึ่งศิลปินเคยได้กล่าวว่า “เทคนิคการเย็บปักคือจุดเริ่มต้นในการสานต่อความคิดสร้างสรรค์ผลงาน ที่ได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากการประกอบอาชีพเย็บปักถักร้อยของคนในครอบครัวในอดีตมาพัฒนาจนเป็นผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย และศิลปะจัดวางที่มีเรื่องราวความรู้สึกต่อสัตว์มีสติมาถ่ายทอดผ่านจินตนาการ จิตวิญญาณ อารมณ์ความรู้สึก โดยเน้นถึงลักษณะพิเศษเฉพาะตน ทั้งทางด้านนิสัยและทักษะการสร้างสรรค์ผลงาน” ซึ่งอิทธิพลการเย็บปักนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้นำความคิดและจินตนาการมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผลงานในการเย็บปักเพิ่มขึ้น เพื่อต้องการความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยนำความพิเศษของลักษณะเส้นด้าย การนำผ้ามาทับซ้อน และเพิ่มรายละเอียดของเส้นบางจังหวะสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความหมายที่น่าสนใจ

2. ศิลปิน Cayce Zavaglia

Cayce Zavaglia เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานที่เน้นงานฝีมือ ลักษณะศิลปะเหมือนจริง ภาพส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายบุคคลที่เน้นความสำคัญและความแม่นยำในการเย็บปักที่มีความประณีต โดยใช้การเย็บปักด้วยมือทั้งหมด ในส่วนที่น่าสนใจของภาพผลงานที่มีความประณีตนั้น กลับกันผลจากด้านหลังของผลงาน ทำให้ผู้สร้างสรรค์สนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากเส้นด้ายที่ทับซ้อนกันเป็นรูปแบบผลงานกึ่งนามธรรมประสานเป็นรูปทรงที่แปลกใหม่ ผลของการทับซ้อนของเส้นด้ายทำให้ได้แนวทางการทับซ้อนมาพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ของตนเอง เพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกในผลงาน

ภาพผลงานของยามี่ลี๊ะ หะยี

ภาพที่ 16 ชื่อผลงาน โลกของสตรีมุสลิม 2 ศิลปิน ยามี่ลี๊ะ หะยี, เทคนิค เย็บปัก,
ขนาด 120 x 190 ซม.

ที่มา : ยามี่ลี๊ะ หะยี. **โลกของสตรีมุสลิม 2** [จิตรกรรม]. หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพฯ. ราววัลที่ 1 เหรียญทองบัวหลวงครั้งที่ 37 ประเภทจิตรกรรมร่วมสมัย
2558.

รายละเอียดของผลงาน

ภาพที่ 17 รายละเอียดของภาพผลงานโดยรวมของ ศิลปิน ยามี่ลี๊ะ หะยี

ภาพผลงานของ Cayce Zavaglia

ภาพที่ 18 (ไม่มีการระบายละเอียดของภาพผลงาน)

ที่มา : Nastia VoynovskayaPosted, Cayce Zavaglia, เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://hifructose.com/2013/05/10/cayce-zavaglias-embroidered/>

ภาพที่ 19 (ไม่มีการระบายละเอียดของภาพผลงาน)

ที่มา : Nastia VoynovskayaPosted, Cayce Zavaglia, เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://hifructose.com/2013/05/10/cayce-zavaglias-embroidered/>

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบ เทคนิค และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” ข้าพเจ้าได้นำรูปแบบแนวทางการสร้างสรรค์ จากอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำสัญลักษณ์รูปทรงสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น นำเสนอผลงานผ่านกรรมวิธีเป็นลักษณะเฉพาะตน นำเนื้อหาและแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องเสนอในรูปแบบจิตรกรรมผสม นำเทคนิควิธีการเย็บปักและใช้วัสดุต่างๆ เป็นสัญลักษณ์นำเรื่องราวและศึกษาข้อมูลในเชิงรูปธรรม (สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น) และนามธรรม (อารมณ์ความรู้สึก) ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อบันทึกร่องรอยความทรงจำของคนในพื้นที่ ผ่านรูปแบบผลงานจิตรกรรมโดยมีการพัฒนาและวางแผนการสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีระบบ ตามขั้นตอนที่ได้ศึกษาข้อมูล

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” ข้าพเจ้าได้วางแผนศึกษาข้อมูลโดยจัดระเบียบและเรียบเรียงข้อมูลจากแรงบันดาลใจ อิทธิพลที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อประกอบการเรียนรู้ จัดระบบขั้นตอน เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานอันประกอบไปด้วยสื่อความคิด ศึกษาเทคนิควิธีการต่างๆ ประสานกับความรู้สึกที่นำไปใช้สร้างสรรค์ผลงาน พัฒนาให้ผลงานมีความสมบูรณ์ รายละเอียดวิธีการหาข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนเป็น 3 ขั้นตอน

1.1 การศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง ศึกษาลักษณะสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบไปด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ มีลักษณะจั่ว และตอม่อ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นรวมถึงโครงสร้างบ้านช่างพื้นบ้านปลูกสร้างบ้านเป็นเรือนไม้เป็นสำคัญ มีเรือนแฝด เรือนค้ำชาย มัสยิดที่เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของคนที่นี่นับถือศาสนาอิสลาม บางหมู่บ้านมีเรือนเครื่องผูก ซึ่งเป็นเรือนที่ข้าพเจ้าสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากลักษณะเรือนปลูกสร้างแบบเรียบง่าย วัสดุส่วนใหญ่ ช่างพื้นบ้านนำวัสดุจากธรรมชาติในการก่อสร้างเรือน เช่น หวาย และไม้ไผ่ สำหรับผูกมัดส่วนต่างๆ ของตัวเรือน จึงเรียกว่า เรือนเครื่องผูก ในส่วนประสบการณ์ที่ได้ศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลภาพถ่ายมาสร้างผลงานศิลปะ ส่วนใหญ่ได้ข้อมูลสถาปัตยกรรมจากจังหวัดปัตตานี เนื่องจากสภาพแวดล้อม และสภาพบ้านเรือนที่ยังเป็นเอกลักษณ์ยังมีให้เห็นอยู่เป็นจำนวนมาก บางบ้านมีความสมบูรณ์ บางบ้านถูกทิ้งร้าง บางบ้านถูกรื้อถอน มีหลากหลายรูปแบบตามค่านิยมของคนที่นี่อาศัย ในส่วนที่ได้เก็บข้อมูล

ข้าพเจ้าได้ศึกษาด้วยการบันทึกภาพถ่ายของลักษณะสถาปัตยกรรมที่เป็นเรือนไม้ทั้งภายใน และภายนอก เพื่อนำข้อมูลมาเรียนรู้ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยนำเสนอร่องรอยวิถีชีวิตของคนที่เคยอาศัยและพักพิง ซึ่งลักษณะเรือนไม้ที่ได้ศึกษามี 2 รูปแบบดังนี้

1.1.1 ลักษณะบ้านเรือน (ภายนอก)

1.1.2 ลักษณะบ้านเรือน (ภายใน)

ข้าพเจ้าศึกษาโครงสร้างทั้งภายนอกและภายใน เพื่อนำเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยนำทั้งโครงสร้างทั้งหมดทับซ้อนให้รูปทรงใหม่ และเกิดเป็นมิติการทับซ้อน เพิ่มความสนใจในภาพผลงานยิ่งขึ้น

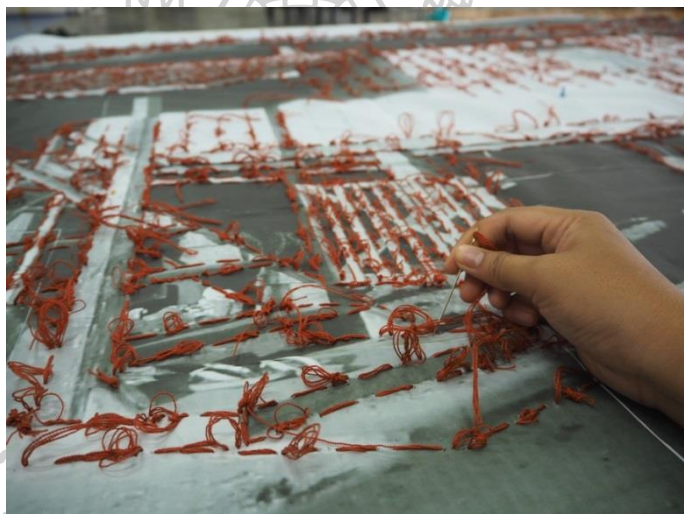
ภาพที่ 20 ลักษณะบ้านเรือน (ภายนอก) จังหวัดยะลา, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558

ภาพที่ 21 ภาพข้อมูลสถาปัตยกรรม (ภายใน) มุมห้องครัว ที่มา: ภาพถ่าย ในเขตหมู่ 2 และ 4 หมู่บ้านภูมิน้ำพุ ตำบลยามู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี, ภาพถ่ายเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558

1.2. การศึกษาข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับลักษณะสถาปัตยกรรมในอดีต ความหมายโดยรวมของลักษณะเรือนไม้ ศึกษาโครงสร้างบ้าน ศึกษาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นถึงเหตุปัจจัยที่มนุษย์ต้องการที่พักพิงกายและใจ ศึกษาปัญหาที่ส่งผลให้รูปทรงสถาปัตยกรรมมีความเปลี่ยนแปลง การศึกษาดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญ เสริมความรู้และความเข้าใจ ในการพัฒนาผลงานสู่ขั้นตอน การปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ในแต่ละผลงานให้มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ ผลงาน

1.3. การศึกษาเทคนิควิธีการที่สร้างสรรค์ผลงาน โดยนำเทคนิคการเย็บปัก การนำวัสดุผ้าตาข่ายมาทับซ้อนให้เกิดรูปทรง เกิดร่องรอยในเชิงความหมายของภาพผลงาน

ภาพที่ 22 ลักษณะการเย็บปัก 2 รูปแบบ ภาพบนเย็บบนกระดาษ ภาพล่างเย็บบนผ้าและทับซ้อนด้วยวัสดุผ้าตาข่ายเพื่อให้เกิดมิติในภาพผลงาน

ขั้นตอนการจัดทำแบบร่าง

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ต้องผ่านกระบวนการสร้างภาพร่าง ที่เป็นต้นความคิด ให้สอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอและการเตรียมข้อมูล ซึ่งรูปแบบที่นำเสนอเป็นรูปทรงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นำแบบร่างมาจัดองค์ประกอบ และทดลองเทคนิค แก้ไขปัญหาภายในแบบร่าง ก่อนที่จะสร้างสรรค์ผลงานแบบเสร็จสมบูรณ์ การทำแบบร่างจึงมีความจำเป็นในการเก็บข้อมูลต้นความคิด บันทึกในสมุดวาดเขียน และหาข้อมูลภาพถ่ายภาพจริงเพื่อเป็นต้นแบบในการร่างภาพ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้มีรูปแบบการเขียนหลายรูปแบบ เช่น ร่างลายเส้นบนกระดาษ ร่างด้วยปากกาหมึกสีลงบนกระดาษ ร่างในโปรแกรมตัดต่อภาพ ทดลองลงเย็บแบบร่างก่อน เพื่อนำผลแบบร่างมาแก้ไขและพัฒนาผลงานสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานโดยการสร้างสรรค์ผลงานชุด ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ มีกระบวนการจัดทำภาพร่าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.1 ภาพแบบร่างระยะที่ 1 เป็นภาพแบบร่างซึ่งเน้นโครงสร้างของสถาปัตยกรรม โดยใช้ดินสอและหมึกดำร่างบนกระดาษเพื่อดูการจัดองค์ประกอบในภาพผลงาน วางจังหวะเส้นตามรูปแบบที่จะนำเสนอ

1.2 ภาพแบบร่างระยะที่ 2 เป็นภาพแบบร่างโดยใช้ปากกาหมึกสี ทดลองร่างแบบโครงสร้างบ้านทั้งภายในและภายนอก

1.3 ภาพแบบร่างระยะที่ 3 เป็นภาพแบบร่างโดยใช้โปรแกรมตัดต่อภาพ เพื่อจัดโครงสร้างบ้านให้มีความมั่นคง และสังเกตจังหวะภาพที่ทับซ้อน นำมาปรับใช้ในภาพผลงานจริง

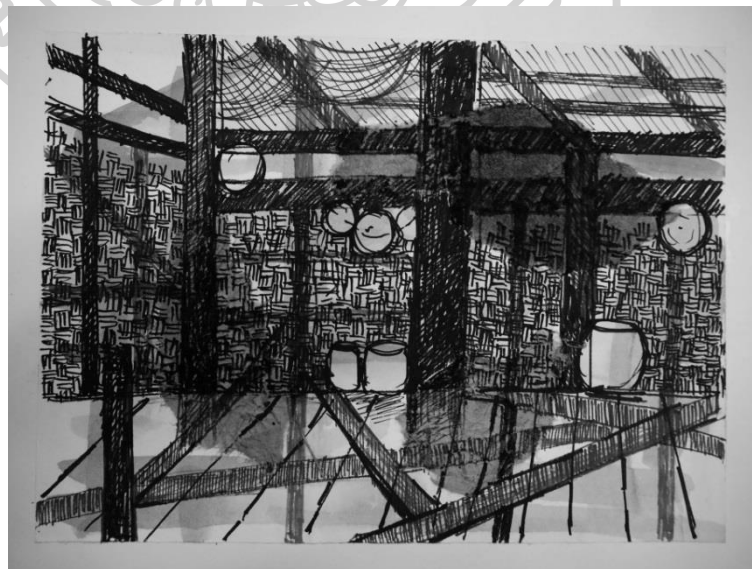
ระยะของการสร้างสรรค์ผลงานจริง

ภาพผลงานชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” ในช่วงระยะของการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำภาพร่างที่สมบูรณ์มาขยายเป็นผลงานจริง โดยวางแผน วางระบบการจัดเตรียมอุปกรณ์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมผสม โดยมีขั้นตอนและกรรมวิธีนำวัสดุผ้าและการเย็บปักเป็นสำคัญ มีการทับซ้อนของกระดาษสาเพื่อให้เกิดพื้นผิวในผลงาน ต่อมา มีการร่างเส้นด้วยการเย็บปักทับซ้อนให้เกิดโครงสร้างของสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก มีการทับซ้อนของผ้าตาข่ายร่วมด้วย เนื่องจากเป็นวัสดุที่สร้างบรรยากาศและมิติของค่าน้ำหนักในตัวผลงาน ซึ่งผลของการทดลองนำวัสดุมาใช้นั้นผู้สร้างสรรค์ได้นำประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ในแต่ละผลงานร่วมกับอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำเสนอร่องรอยวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ผ่านรูปแบบการเย็บปักที่ผู้สร้างสรรค์ได้เติมเต็ม และบันทึกเรื่องราวความทรงจำของสถาปัตยกรรมในอดีต ซึ่งระยะการสร้างสรรคผลงานจริงเป็นช่วงเวลาที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทบทวนทั้งรูปแบบเนื้อหา การจัดวาง และวิธีการนำเสนอได้ดี มีการแก้ไข เสริมรายละเอียดเพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

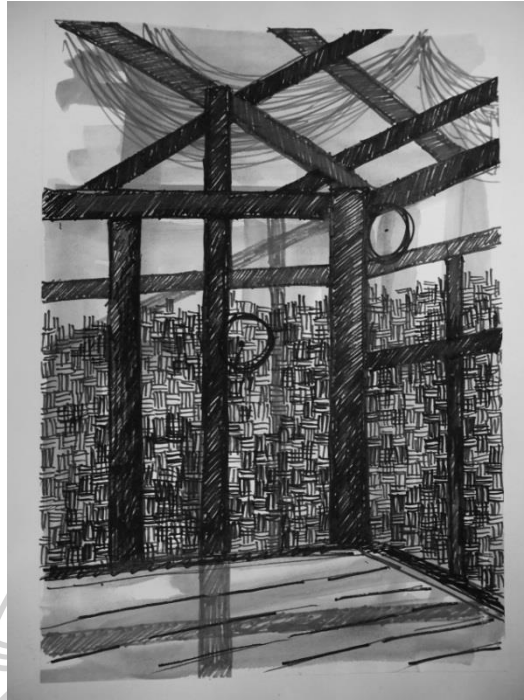
ภาพแบบร่างระยะที่ 1 ทดลองภาพแบบร่างสีขาว-ดำ

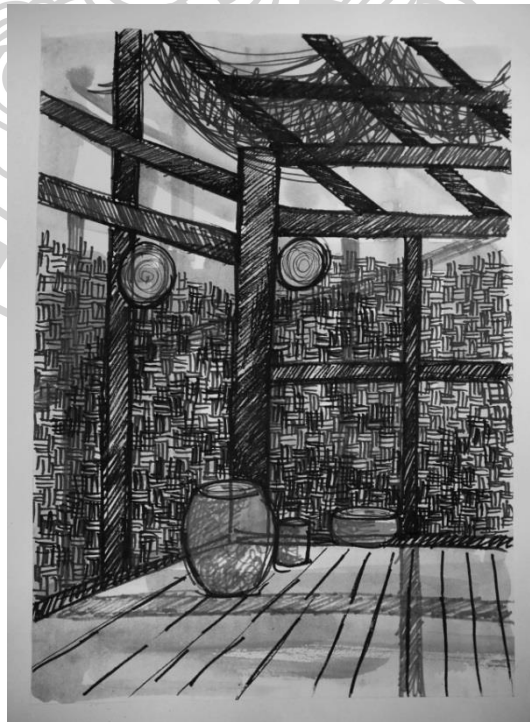
ภาพที่ 23 ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ

ภาพที่ 24 ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ

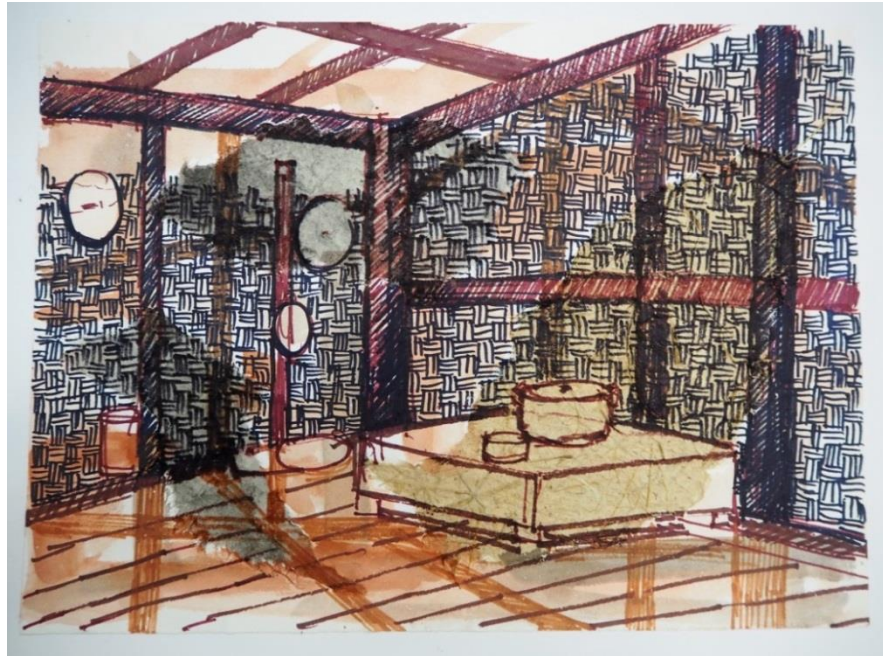

ภาพที่ 25 ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ

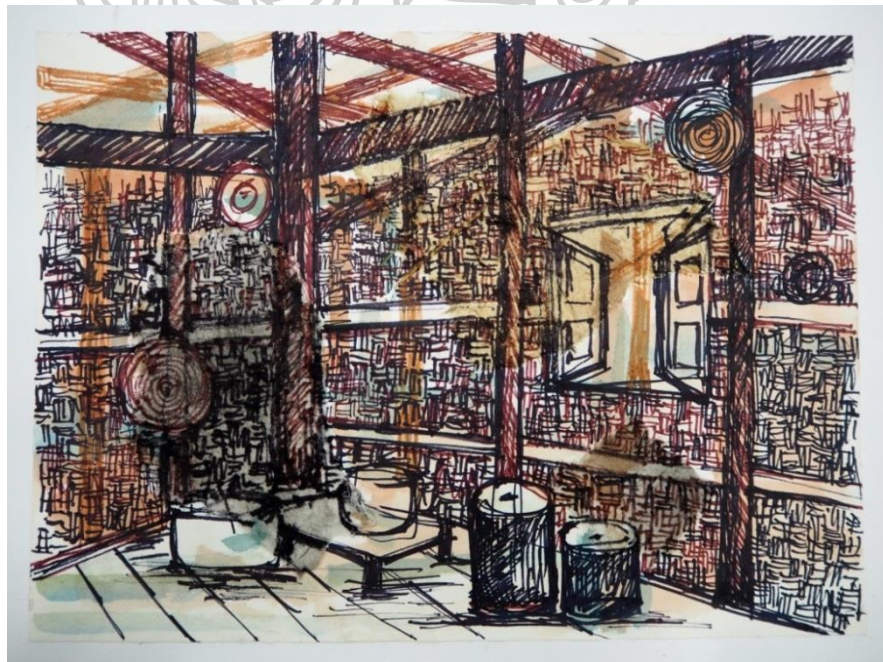

ภาพที่ 26 ภาพร่างด้วยดินสอ ปากกาหมึกดำ แบบร่างสีขาว-ดำ

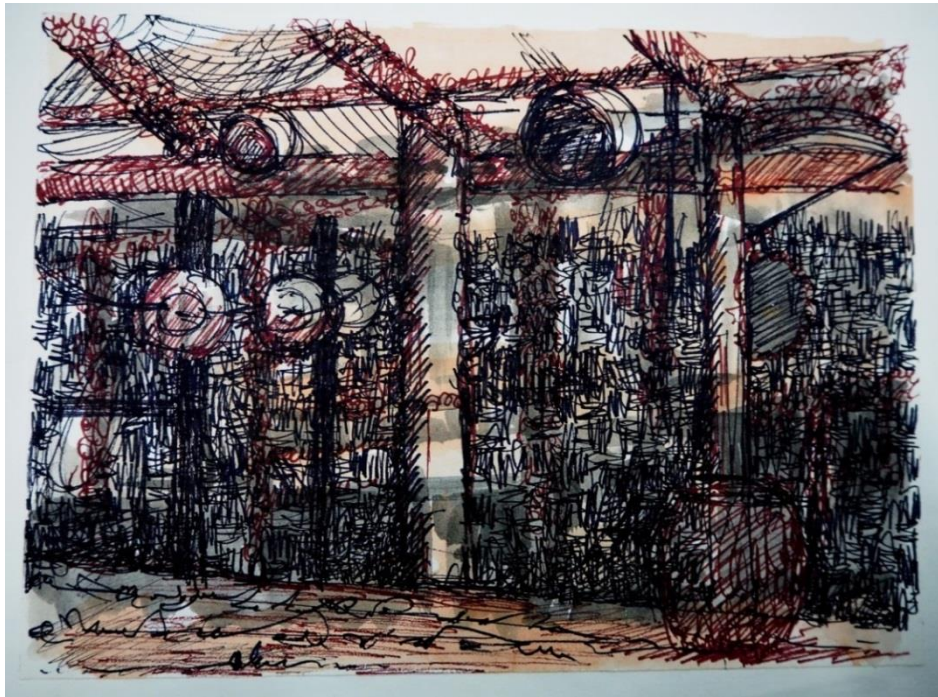
ภาพแบบร่างระยะที่ 2 ทดลองภาพแบบร่างสี

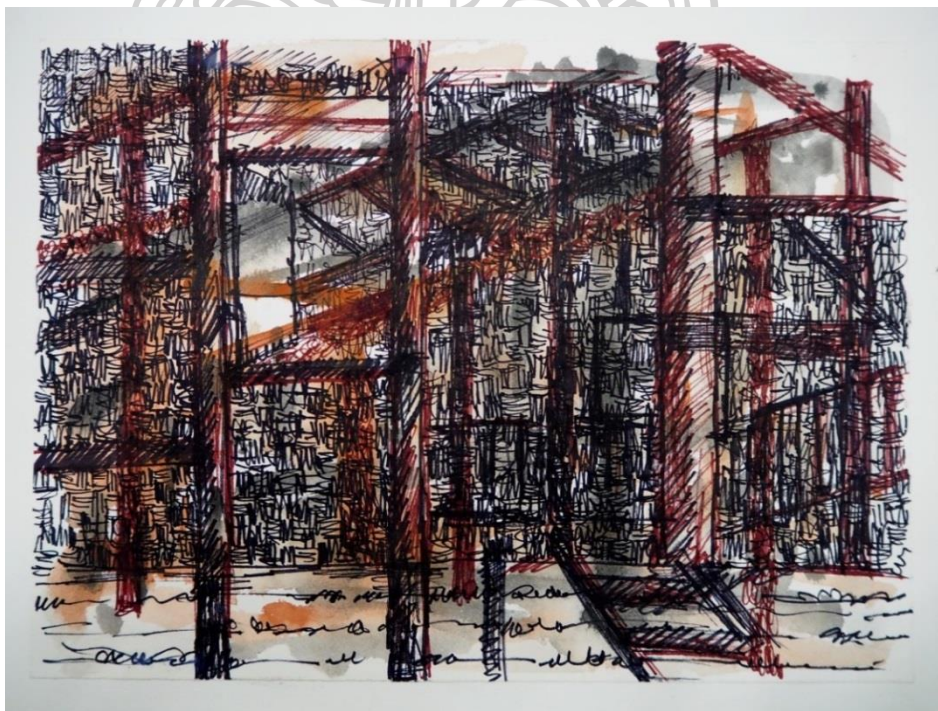
ภาพที่ 27 ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี

ภาพที่ 28 ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี

ภาพที่ 29 ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี

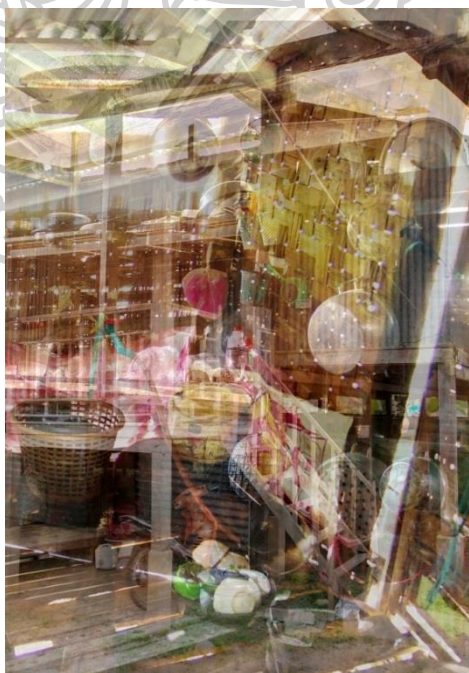

ภาพที่ 30 ภาพร่างด้วยปากกาหมึกสี

ภาพแบบร่างระยะที่ 3 ทดลองภาพแบบร่างในโปรแกรมตัดต่อภาพ

ภาพที่ 31 ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ

ภาพที่ 32 ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ

ภาพที่ 33 ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ

ภาพที่ 34 ภาพร่างทดลองทำในโปรแกรมตัดต่อภาพ

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยหลักองค์ประกอบศิลป์ เพื่อให้เห็นถึงความความสมบูรณ์ในภาพภายในการจัดวางให้รูปทรงมีความสมดุล มีสุนทรียในเชิงความงาม อันส่งผลให้เกิดคุณค่าทางด้าน เนื้อหา ความคิด การแสดงออกได้อย่างชัดเจน โดยองค์ประกอบหลักจะมีในเรื่องของทัศนธาตุต่างๆ เช่น จุด เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ ประกอบกับองค์ประกอบในเรื่องของสัดส่วน ความสมดุล จังหวะลีลา การเน้น และเอกภาพในภาพผลงาน ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องวิเคราะห์ อันส่งผลให้ภาพผลงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งในเรื่องของเนื้อหา และรูปทรงที่ประสานกัน ในภาพผลงานโดยนำมาสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมแบบสองมิติ ซึ่งการวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ต้องคำนึงถึงดังนี้

1.1. สัดส่วน (Proportion)

สัดส่วนในภาพผลงานเป็นส่วนที่เน้นโครงสร้าง และจัดองค์ประกอบในรูปแบบทับซ้อนรูปทรงเพื่อให้เกิดสัดส่วนที่คล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่แตกต่างกันจะเป็นในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกภายในภาพผลงาน และสัดส่วนสถาปัตยกรรมเป็นส่วนที่สมบูรณ์ มีโครงสร้างที่เป็นลักษณะของสถาปัตยกรรมเป็นหลัก มีการจัดวางที่เน้นในส่วนสำคัญ เช่น จัดสัดส่วนของสถาปัตยกรรมให้มีความสมบูรณ์ และให้ประสานกลมกลืนกับเนื้อหาที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

1.2 ความสมดุล (Balance)

ความสมดุลในภาพผลงานสร้างสรรค์แสดงถึงค่าน้ำหนักที่เท่ากัน ไม่เอนเอียงไปในข้างใดข้างหนึ่ง มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประสานกลมกลืนจนเกิดความพอดีของรูปทรงต่างๆ แสดงถึงความสมดุล และเน้นน้ำหนักภายในผลงานและสัดส่วนของรูปทรงสถาปัตยกรรมให้มีโครงสร้างที่มั่นคง

1.3 จังหวะการซ้ำ (Repetition)

จังหวะการซ้ำในผลงานสร้างสรรค์ชุด ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ มีจังหวะการซ้ำที่ชัดเจนทั้งจังหวะการเย็บ จังหวะของผ้าตาข่าย จังหวะของเส้นด้ายที่เย็บทับซ้อนกันจนเกิดเป็นรูปรองสถาปัตยกรรมมีการเว้นพื้นที่ว่าง เพื่อให้เห็นจังหวะของเส้นด้ายได้อย่างชัดเจนไม่เรียบง่ายจนเกินไป

1.4 การเน้น (Emphasis)

ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการเน้น หมายถึงการกระทำที่เด่นเป็นพิเศษกว่าธรรมดา ซึ่ง การเน้นโครงสร้างรูปทรงสถาปัตยกรรมนั้นเน้นโครงสร้างบ้านทั้งภายในและภายนอก เนื่องจากรูปทรงหลักจะเน้นโครงสร้างให้มั่นคง โดยนำอารมณ์ความรู้สึกประสานกับเทคนิคเพื่อให้เกิด

ความสมบูรณ์ นอกจากจะเน้นในเรื่องของรูปทรง จะเน้นในเรื่องของน้ำหนักในส่วนที่เป็นแสงและเงา เพื่อให้ภาพผลงานมีความตื้นและลึก แสดงถึงบรรยากาศได้ชัดเจน

1.5 เอกภาพในงานศิลปะ (Unity)

เอกภาพในงานศิลปะ หมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลป์ ทั้งด้านรูปลักษณะและด้านเนื้อหา เรื่องราว เป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่างๆให้เกิดความเป็นหนึ่ง มีกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในขั้นตอนต่างๆ โดยเริ่มจากลักษณะของโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่มีความเก่า และเป็นลักษณะของเรือนไม้ประสานกับการเพิ่มบรรยากาศให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อเชื่อมโยงกับเนื้อหา แนวคิด สัญลักษณ์ที่นำมาใช้ในภาพผลงานให้เกิดความเป็นเอกภาพทั้งความคิด และความรู้สึกประกอบกับวิธีการทำงานหรือสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ที่สามารถไปด้วยกันได้

ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิธานิพนธ์

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น ร่วมกับเอกสารหรือหนังสือที่เกี่ยวข้อง ผู้สร้างสรรค์ได้นำองค์ความรู้จากการศึกษาเป็นต้นแบบข้อมูลความคิด ที่ริเริ่มจินตนาการเป็นผลงานสร้างสรรค์เพื่อแสดงออกในรูปแบบผลงานจิตรกรรม ประสานกับนำเทคนิควิธีการที่เป็นลักษณะเฉพาะตน ซึ่งการจัดองค์ประกอบโดยรวมในการสร้างสรรค์ผลงาน สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือพื้นฐานองค์ประกอบของทัศนธาตุต่างๆ ดังนี้

1. จุด (Point)

ในภาพผลงานสร้างสรรค์ จำเป็นที่ต้องใช้จุดในการเริ่มต้นการสร้างสรรค์ จุดมีค่าเป็นศูนย์ ไม่มีความกว้าง ความยาว หรือความลึก ลักษณะของจุดเป็นจุดเริ่มต้นของเส้น รูปทรง จึงทำให้ภาพผลงานสร้างสรรค์ในแต่ละภาพนั้นมีส่วนประกอบสำคัญและจุดเป็นสิ่งที่เล็กที่สุดเมื่อรวบรวมเป็นกลุ่มสามารถประสานจนเกิดเป็นเส้น รูปทรง มีปริมาตรและสามารถสร้างพลังความเคลื่อนไหวของที่ว่างในภาพผลงานได้เป็นอย่างดี

2. เส้น (Line)

การวิเคราะห์เรื่องเส้น เส้นที่ปรากฏในภาพผลงานเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดของผลงานในทุกๆชิ้น และเป็นแกนหลักของทัศนศิลป์ทุกๆแขนง เส้นหลักในการใช้ คือเส้นที่เกิดจากการเย็บปัก มีลักษณะสีโทนมืด ลักษณะของเส้นส่วนใหญ่ เป็นเส้นที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ บางเส้นเป็นเส้นด้ายที่มีความเรียบ บางเส้นเป็นเส้นที่ถูกปล่อย มัดเป็นปม ทับซ้อนจนเกิดเป็นโครงสร้างสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก เพื่อได้อารมณ์ความรู้สึกที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจให้เห็นผลของเทคนิคที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา

3. รูปร่าง,รูปทรง (Shape,Form)

การวิเคราะห์รูปทรง ในภาพผลงานรูปทรงจะเป็นรูปทรงสถาปัตยกรรมหรือเรือนไม้เป็นหลัก นำรูปทรงสถาปัตยกรรมภายในและภายนอกมาทับซ้อนเพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่ นำรูปทรงเครื่องใช้ในบ้านเป็นตัวแสดงสัญลักษณ์ถึงร่องรอยของผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในบ้าน โดยใส่บรรยากาศที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งรูปทรงสถาปัตยกรรมที่นำมาสร้างสรรค์ เป็นสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นมีลักษณะที่แสดงถึงความเก่า เพื่อเป็นสื่อและนำเรื่องราว แนวคิดประสานกับรูปทรงให้มีความรู้สึก ผสมผสานกับทัศนธาตุที่กำหนดในผลงานสามารถอธิบายความคิดและอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างสมบูรณ์

4. สี (Color)

การวิเคราะห์ในเรื่องของสี สีเป็นทัศนธาตุที่มีคุณลักษณะต่างๆ รวมอยู่ครบถ้วน สีจำเป็นอย่างยิ่งในภาพผลงาน เพราะสีเป็นสื่อให้ภาพผลงานมีความรู้สึก ซึ่งลักษณะของสีที่ปรากฏในภาพผลงานส่วนใหญ่เน้นสีที่เป็นแนวเอกรงค์คือ สีโทนน้ำตาล เทา ดำ ที่แสดงลักษณะบรรยากาศที่มีความเก่าของสถาปัตยกรรมประสานกับเส้นที่มดปม และเส้นที่ถูกปล่อยทิ้ง เพื่อให้เห็นจังหวะและมิติของเส้นที่ทับซ้อน เกิดสีที่มีคุณลักษณะพิเศษปรากฏอยู่ในภาพผลงาน

5. น้ำหนัก (Volume)

การวิเคราะห์น้ำหนักโดยรวมของภาพ เมื่อแยกเป็นสีสว่างกับสีที่มืด ในภาพจะเห็นความประสานกลมกลืนระหว่างน้ำหนักของเส้นด้าย กับน้ำหนักการทับซ้อนด้วยผ้า การวิเคราะห์ถึงค่าน้ำหนักของสีมีความสำคัญที่สามารถส่งผลต่อการกำหนดรูปร่างรูปทรง ให้มีความสมบูรณ์และปริมาตร ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

6. พื้นที่ว่าง (Space)

ลักษณะพื้นที่ว่างในผลงานสร้างสรรค์ ที่ปรากฏได้เด่นชัดตรงบริเวณพื้นหลัง เป็นพื้นที่ว่างที่เน้นบรรยากาศในผลงาน บริเวณพื้นที่ว่างมักจะอยู่ตรงกันข้ามกับรูปทรงรายละเอียดต่างๆในรูปทรง

7. ลักษณะพื้นผิว (Texture)

การวิเคราะห์ลักษณะพื้นผิวจะเห็นได้ในภาพผลงานสร้างสรรค์มีพื้นที่ว่างและมีการใช้คุณลักษณะพื้นผิวที่ขรุขระ และราบเรียบ ลักษณะผิวขรุขระเกิดจากการประสานของเส้นด้ายที่ทับซ้อนกัน ให้ความรู้สึกทางกายสัมผัสสื่อแทนค่าถึงความหมายตามคุณลักษณะของพื้นผิว ส่วนพื้นผิวที่มีความราบเรียบ เกิดจากการนำวัสดุผ้าตาข่ายเป็นพื้นหลังเมื่อสัมผัสทางกาย รู้สึกถึงความเรียบ ถ้าสัมผัสเพียงการมองหรือทางสายตา จะเห็นมิติของการทับซ้อน เพื่อเป็นสื่อเรื่องราวบรรยากาศของร่องรอยวิถีชีวิตของคนในอดีต

8. เนื้อหา (Content)

ผลงานสร้างสรรค์ชุด ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำเป็นเรื่องราวความทรงจำที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการทวนรำลึกถึงลักษณะสำคัญของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากปัจจุบันสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นหรือเรือนไม้ เริ่มมีน้อยลง เหตุเกิดจากค่านิยมของคนในท้องถิ่นมีความเปลี่ยนแปลง บางบ้านนิยมการก่อสร้างที่รวดเร็วและทนทาน บางบ้านมีฐานะ เศรษฐกิจที่ไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงบ้านเรือนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ สภาพบ้านเรือน จึงมีการผสมผสานกันระหว่างอิทธิพลจากตะวันตกกับลักษณะเรือนไม้แบบดั้งเดิม จนทำให้คุณค่าและความงามแบบดั้งเดิมห่างหายไป บางบ้านสภาพบ้านมีความสมบูรณ์ บางบ้านมีสภาพเก่าและทรุดโทรม บางบ้านถูกทิ้งร้าง และบางบ้านถูกรื้อถอน เหลือเพียงร่องรอยวิถีชีวิตของคนที่เคยอยู่อาศัย ผู้สร้างสรรค์จึงนำเรื่องราวดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของบ้านเรือนของตน โดยนำเสนอในรูปแบบจิตรกรรมผสม นำเทคนิคการเย็บปักเป็นสื่อความหมายว่าผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะซ่อมแซมส่วนที่ขาดไป และบันทึกเรื่องราวความทรงจำของคนในพื้นที่ผ่านผลงานสร้างสรรค์ศิลปะ

ภาพวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 35 ภาพอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

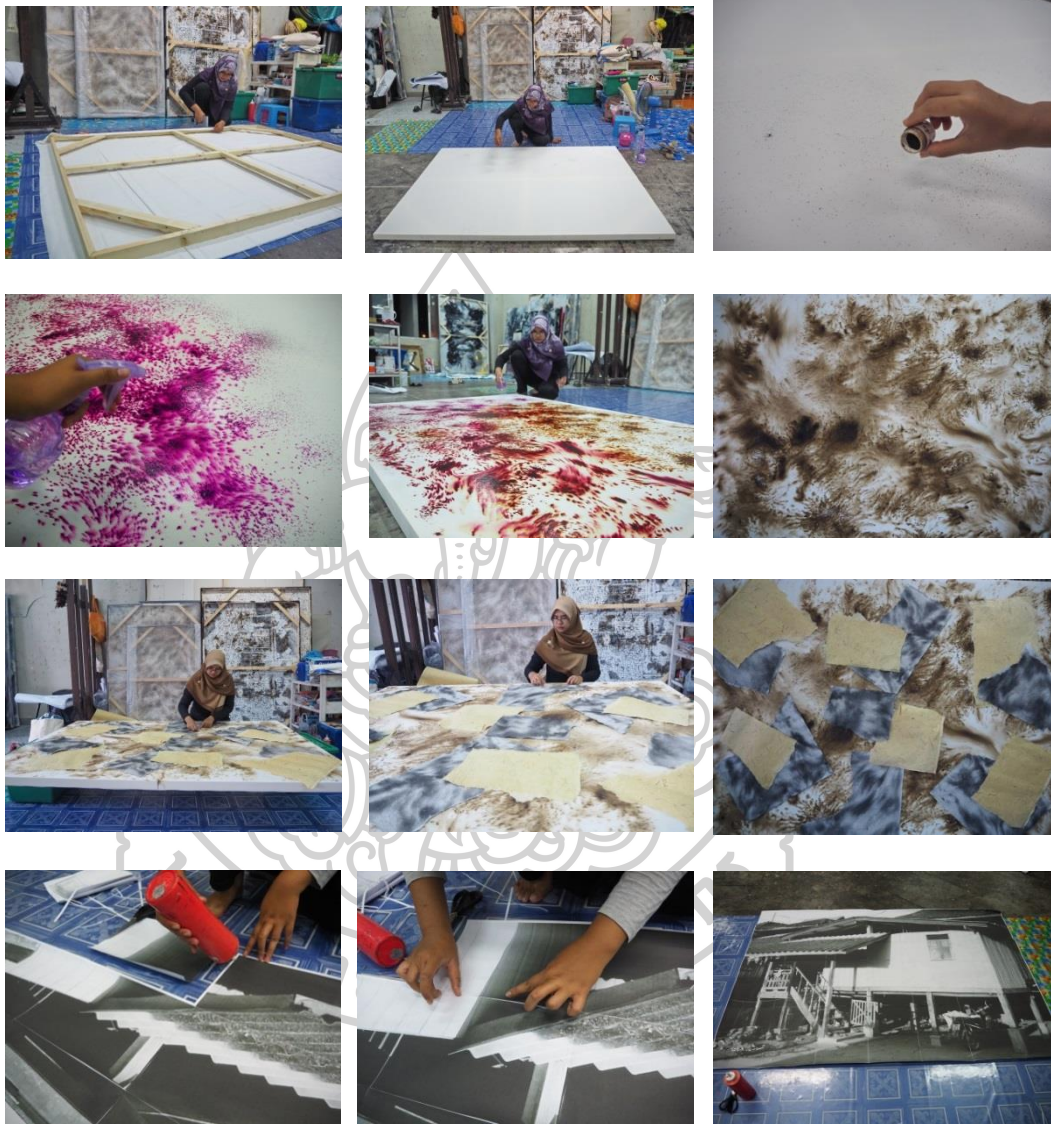

ภาพที่ 36 ภาพอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 37 ภาพอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

ภาพที่ 38 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ชั้นเตรียมพื้น

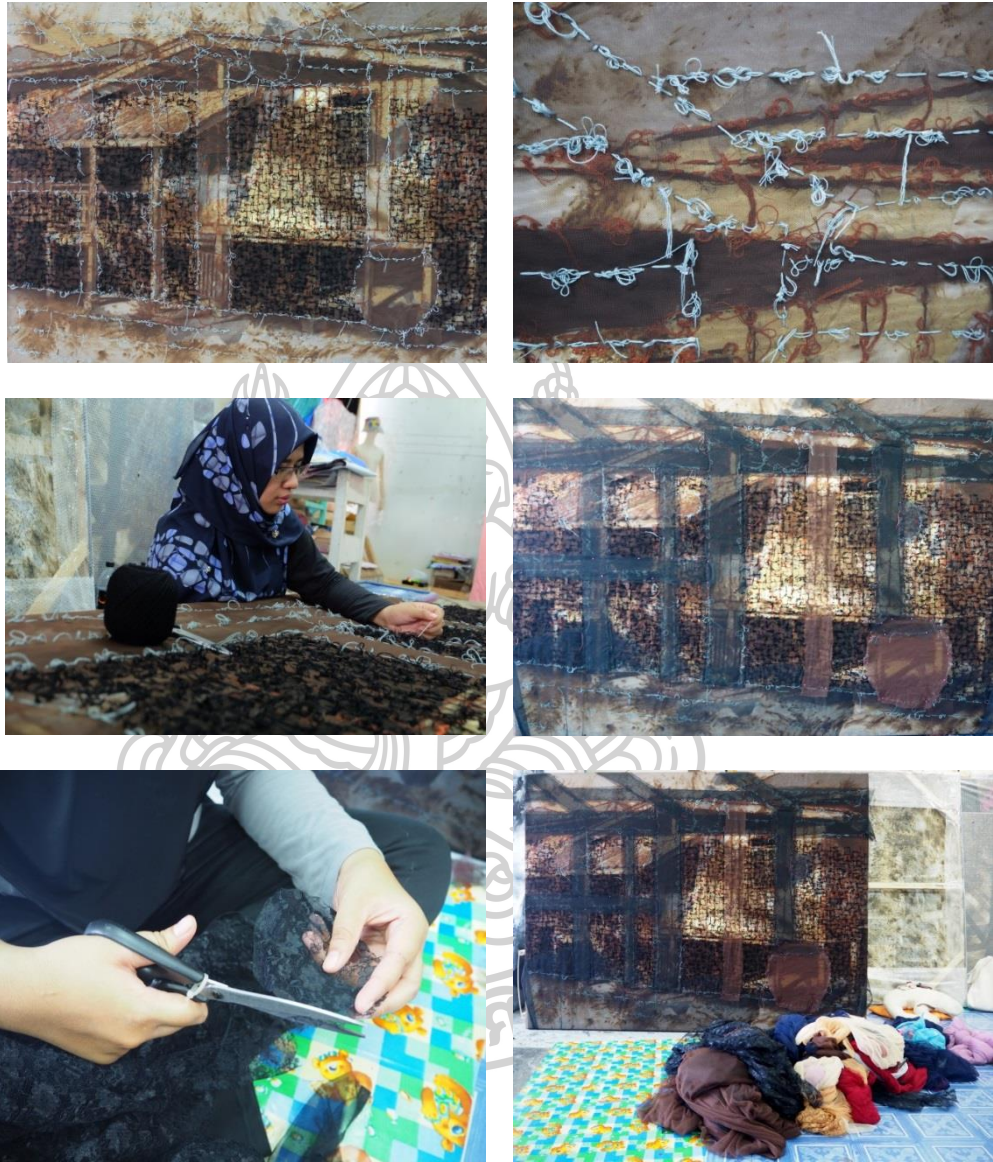
ภาพที่ 39 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ชั้นเตรียมพื้นด้วยการเย็บปักพื้นชั้นแรกบนกระดาษ

ภาพที่ 40 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ชั้นเตรียมพื้นวาดเขียนรูปทรงสถาปัตยกรรม (ภายนอก)

ภาพที่ 41 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ขั้นตอนเตรียมพื้นवादเขียนรูปทรงสถาปัตยกรรม (ภายใน)

ภาพที่ 42 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ขั้นการทับซ้อนด้วยผ้าตาข่าย

ความหมายในเชิงเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน

วัสดุอุปกรณ์หลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ย่อมต้องใช้เครื่องมือและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งขั้นตอนและวิธีการที่นำมาประกอบกับผลงานสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ต่างหัตถ์เพื่อสร้างพื้นผิวและเทคนิคที่ใช้ในการปักเย็บด้วยสีที่ต้องการ ประสานกับหมึกจีนและแกรยองสีดำ นำผ้าตาข่ายทับซ้อนเพื่อให้เกิดมิติในภาพผลงาน สามารถสร้างบรรยากาศอารมณ์ความรู้สึกภายในจิตใจ สามารถทำให้ผู้สร้างสรรค์รับรู้ถึงขั้นตอนการทำงาน และวิเคราะห์ในแต่ละส่วนของภาพผลงานให้สมบูรณ์ และนำมาสังเคราะห์ผ่านกระบวนการเทคนิค อารมณ์ความรู้สึก ในผลงานศิลปะ ซึ่งกระบวนการทางเทคนิคที่สำคัญมี 3 ขั้นตอน

1.1 การใช้เทคนิคสร้างพื้นผิว ด้วยต่างหัตถ์ เพื่อต้องการสีน้ำตาล คล้ายสีโทนเอกรงค์ ที่แสดงถึงบรรยากาศในอดีต ใช้ร่วมกับการเขียนด้วยแกรยอง เพื่อเน้นโครงสร้างสถาปัตยกรรมภายนอก

1.2 การใช้เทคนิคเย็บปัก เป็นการเย็บตามจังหวะของความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ เนื่องจากสภาพสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมเริ่มทรุดโทรมและถูกทิ้งร้าง ผู้สร้างสรรค์จึงนำแรงบันดาลใจประสานกับเทคนิคการเย็บปัก เพื่อแสดงถึงการซ่อมแซมในส่วนที่กำลังขาดไปจากท้องถิ่น ซึ่งขณะที่เย็บผลงานเปรียบดั่งผู้สร้างสรรค์ต้องการทวนรำลึกและบันทึกความทรงจำในอดีตผ่านเทคนิคการเย็บ บางจังหวะการเย็บมีแบบเรียบ บางจังหวะถูกมัดเป็นปม และจงใจปล่อยให้ปลายเชือกเอาไว้ เพื่อสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ตลอดจนบรรยากาศที่ดูรกร้าง เจ็บเหงา สะท้อนเรื่องราวความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

1.3 การใช้เทคนิคผ้าตาข่าย ผู้สร้างสรรค์ใช้วัสดุผ้าตาข่ายเนื่องจากมีคุณสมบัติเนื้อผ้าที่โปร่งบาง เมื่อนำผ้าตาข่ายมาทับซ้อน จะเกิดค่าน้ำหนักของสี เกิดเป็นมิติใหม่ ซึ่งผ้าตาข่ายมีความบอบบางเปรียบดั่งจิตใจของคนในท้องถิ่น เมื่ออิทธิพลจากสิ่งต่างๆเข้ามา ค่านิยมของคนเริ่มเปลี่ยนไป ความคิดมนุษย์มักซับซ้อนตามสภาพความเป็นอยู่ในสังคมที่ตนอาศัย

ภาพที่ 43 ภาพกระบวนการทางเทคนิคการเย็บปักและการทับซ้อนผ้า

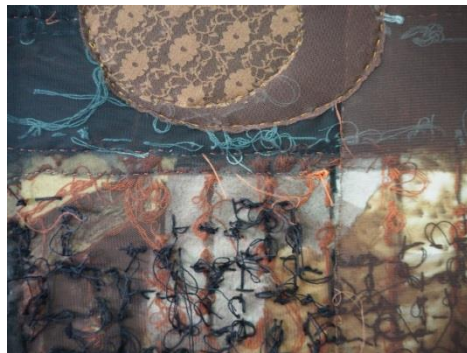
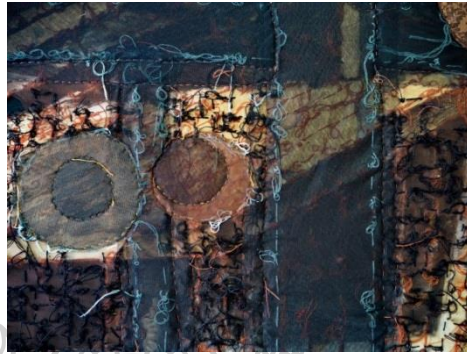
รายละเอียดและภาพผลงานเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 44 ภาพรายละเอียดและภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

- ชื่อผลงาน : ภาพทับซ้อนของร่องรอยความทรงจำ หมายเลข 2
- ขนาด : 150 x 200 ซม.
- เทคนิค : จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ทับซ้อนผ้า)
- ปีที่สร้าง : 2560

รายละเอียดในภาพผลงาน

ภาพที่ 45 ภาพรายละเอียดในภาพผลงาน

บทที่ 4

การดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” เป็นการนำเรื่องราวและร่องรอยวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บอกเล่าถึงสภาพความอยู่และค่านิยมของคนในท้องถิ่นที่ปลูกสร้างแหล่งที่พักในรูปแบบที่เอื้อต่อการอยู่อาศัย เน้นความสะดวกสบายจนลืมความเป็นเอกลักษณ์บางประการที่สำคัญไป ละเลยความสำคัญในสถาปัตยกรรมที่เป็นแบบดั้งเดิม ซึ่งอิทธิพลและแรงบันดาลใจที่ได้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้น ผู้สร้างสรรค์จึงนำรูปทรงบ้านที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของผลงาน มาทับซ้อนกับความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่อยากหวนรำลึกความทรงจำให้สภาพของสถาปัตยกรรมมีความสมบูรณ์ โดยมีรูปแบบ และเนื้อหาเป็นสื่อทางความคิดไปสู่ผลงานศิลปะที่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภาพผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์นำกระบวนการดำเนินงานและพัฒนาผลงานโดยนำเรื่องราวทั้งหมดที่ได้ศึกษาค้นคว้าทั้งภาคเอกสารและภาคปฏิบัติ มาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยนำเทคนิควิธีการเย็บปัก และการทับซ้อนด้วยผ้าเป็นวิธีการดำเนินงานในเชิงทัศนศิลป์โดยใช้หลักการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในภาพผลงานสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง คือการทบทวนรูปแบบ เนื้อหา แนวคิดและเทคนิควิธีการให้มีความสัมพันธ์กัน มีการพัฒนาผลงานโดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชิ้นงานมาแก้ไข และนำประสบการณ์จากการสร้างสรรค์มาเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งวิธีการดำเนินผลงานตั้งแต่ชุดก่อนวิทยานิพนธ์จนถึงผลงานวิทยานิพนธ์มีการพัฒนาผลงานสามารถแบ่งเป็นระยะได้ ดังนี้

1.1 ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 เป็นภาพผลงานที่ริเริ่ม ทดลองการใช้วัสดุผ้าและพัฒนาการเย็บปักให้มีอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น

1.2 ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 เป็นภาพผลงานที่พัฒนาจากระยะที่ 1 โดยเน้นโครงสร้างบ้านให้มีความชัดเจน และเน้นสัญลักษณ์ข้าวของเครื่องใช้ในบ้านเป็นสื่อเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

1.3 ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 เป็นภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ที่มีความชัดเจนทั้งรูปแบบ และวิธีการนำเสนอ ซึ่งได้มีการพัฒนาจากผลงานในระยะที่ 2 โดยเน้นอารมณ์ความรู้สึกเป็นหลัก

1.4 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เป็นภาพผลงานที่รวบรวมปัญหาจากระยะที่ 1,2,3 มาแก้ไข วิเคราะห์ส่วนต่างๆของภาพผลงาน เพื่อให้ได้ผลงานสร้างสรรค์ที่เสร็จสมบูรณ์

ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1

การสร้างสรรคผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรก เป็นการฝึกทดลองความคิด และเทคนิควิธีการเพื่อต่อยอดในการนำเสนอผลงาน ซึ่งเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีการลงพื้นที่เก็บภาพข้อมูลสถาปัตยกรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นโครงสร้างบ้านที่เป็นเรือนไม้เป็นสำคัญ บางบ้านมีลักษณะบ้านไม้ที่สมบูรณ์ บางบ้านมีสภาพบ้านที่ทรุดโทรม บางบ้านมีการผสมผสานระหว่างบ้านไม้กับปูนซีเมนต์ เป็นต้น ในแต่ละหลังคาเรือนก็มีความแตกต่างกันไปตามค่านิยมของคนที่อยู่อาศัย ซึ่งผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะนี้ผู้สร้างสรรค์ได้บันทึกภาพข้อมูลทั้งภายนอกและภายในบ้าน เพื่อนำภาพดังกล่าวนำมาเป็นแบบร่างในการสร้างสรรค์ผลงาน ประสานกับแนวความคิด รูปแบบ เนื้อหา และเทคนิควิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน คือ การวาดเส้นด้วยแกรยอง การเย็บปัก ซึ่งผลงานดังกล่าวจะเน้นการเย็บทั้งแบบเรียบ การมัดปมของเส้นด้าย การปล่อยปลายเชือกของเส้น เพื่อเน้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังมีการทดลองใช้วัสดุผ้าตาข่ายมาทับซ้อนเพื่อให้เกิดรูปทรง โดยนำสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับร่องรอยวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และเรื่องราวมาวิเคราะห์ในแต่ละส่วนและนำผลของการสร้างสรรค์มาปรับแก้ และพัฒนาผลงานในชุดต่อไป

สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1

จากการสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 1 เป็นการนำหลักการค้นคว้าข้อมูลที่ได้ศึกษาอย่างต่อเนือง โดยนำลักษณะสถาปัตยกรรมในพื้นที่ถิ่นมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน นำโครงสร้างบ้านทั้งภายนอกและภายในมาทับซ้อนเพื่อให้เกิดโครงสร้างใหม่ โดยใช้เทคนิคการเย็บปักเป็นหลัก จะเห็นได้ในภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 (ชิ้นที่ 1 และ 2) ผู้สร้างสรรค์จะเน้นหลักทัศนธาตุในเรื่องของเส้น เส้นที่ใช้มาจากการเย็บปัก มีรูปแบบเย็บมัดปมทั้งไว้ เส้นด้ายเน้นสีสว่างเพื่อคั่นน้ำหนักให้มีจุดเด่นในภาพผลงาน และทดลองใช้วัสดุผ้าตาข่ายซึ่งมีคุณสมบัติที่โปร่งบางมาทับซ้อนให้เกิดรูปทรง ในส่วนของภาพผลงาน (ชิ้นที่ 3 และ 4) ผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาด้วยการนำเทคนิคการปะฉีกกระดาษเข้ามาผสมผสานเพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น แสดงถึงการผูกเรือนของพื้นผิวที่บอกเล่าถึงร่องรอยวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การทดลองอย่างต่อเนื่องส่งผลให้มีการวิเคราะห์รูปแบบ เทคนิควิธีการนำเสนออย่างจริงจัง และปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพผลงาน ผู้สร้างสรรค์สามารถนำมาปรับ แก้ไข สู่การเปลี่ยนแปลงผลงานในแต่ละชิ้นให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยที่ 1

ภาพที่ 46 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยที่ 1 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 47 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยที่ 1 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 48 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 49 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 1 ชั้นที่ 4

ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2

การสร้างสรรคผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 เป็นการนำผลของการสร้างสรรค์ชุดที่ผ่านามา นำมาพัฒนารูปแบบ เนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น โดยใช้เทคนิคจิตรกรรมผสมทั้งการเย็บปัก และการทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายในลักษณะเดิม เพื่อเน้นจุดเด่นและจุดรองในภาพผลงานผู้สร้างสรรค์จึงนำจินตนาการและองค์ความรู้ที่ได้ประสบพบเจอในขณะที่สร้างสรรค์ผลงาน มาปรับและแก้ไขให้ภาพผลงานมีความเป็นเอกภาพทั้งเนื้อหา แนวความคิด ตลอดจนวิธีการนำเสนอให้มีอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น ซึ่งจุดเด่นในภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 (ชิ้นที่ 1 และ 2) จะเห็นได้ว่าผู้สร้างสรรค์จะเน้นโครงสร้างบ้านภายในให้มีความชัดเจน ประสานกับการทับซ้อนของเส้นด้ายบางจังหวะมีการปล่อยปลายเชือกของเส้นทิ้งไว้ บางจังหวะเป็นเส้นที่ถูกมัดเป็นปม เพื่อแสดงถึงการแต่งเติมความรู้สึก เปรียบดั่งผู้สร้างสรรค์ต้องการซ่อมแซม และบันทึกเรื่องราวของคนที่อยู่ในท้องถิ่น ในภาพผลงานจะมีการทับซ้อนของผ้าตาข่ายเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มมิติของค่าน้ำหนักที่แตกต่างกัน เน้นการใช้สีที่เป็นแนวเอกรงค์ ในส่วนของการนำรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน และเสื้อผ้าที่แขวนตามเสาบ้าน ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำมาเป็นสัญลักษณ์แทนคำรอรอยของผู้ที่เคยอยู่อาศัยในบ้าน ในส่วนของภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 (ชิ้นที่ 3,4 และ5) ได้พัฒนาและปรับแก้ไขให้มีความชัดเจนในเรื่องโครงสร้าง และอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น รูปทรงที่นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์มีความโดดเด่นในเรื่องเนื้อหา มีการคัดเส้นด้ายให้มีความขัดแย้งกับรูปทรง และเพิ่มขึ้นเชิงในการทับซ้อนผ้าเพื่อคัดน้ำหนักให้ประสานกลมกลืน สร้างความเป็นเอกภาพทั้งรูปแบบเนื้อหา เทคนิควิธีการได้เป็นอย่างดี

สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2

จากการสร้างสรรค์ผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละชิ้นงานมักจะพบปัญหาที่แตกต่างกัน โดยรวมจะพบปัญหาการจัดวางองค์ประกอบในภาพผลงาน และการคัดเส้นด้ายให้มีความชัดเจนจนเกินไป ทำให้ค่าน้ำหนักของเส้นด้ายที่ชัดเจน ไปทำลายอารมณ์ความรู้สึกภายในของผู้สร้างสรรค์ ในภาพผลงานบางชิ้นมีรูปทรงที่เด่นจนเกินไป จึงต้องมีการพัฒนาในส่วนต่างๆของผลงานให้ประสานกลมกลืนกัน ซึ่งคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา สามารถนำคำชี้แนะมาปรับใช้ และพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น สามารถทบทวนความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ว่าแท้จริงจะเน้นความงาม เน้นรูปแบบ เน้นอารมณ์ความรู้สึก หรือเน้นความเป็นเอกภาพโดยรวม ผู้สร้างสรรค์ต้องนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ผลงานในแต่ละส่วนเพื่อให้ภาพผลงานมีความสมบูรณ์ และพัฒนาผลงานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยาะที่ 2

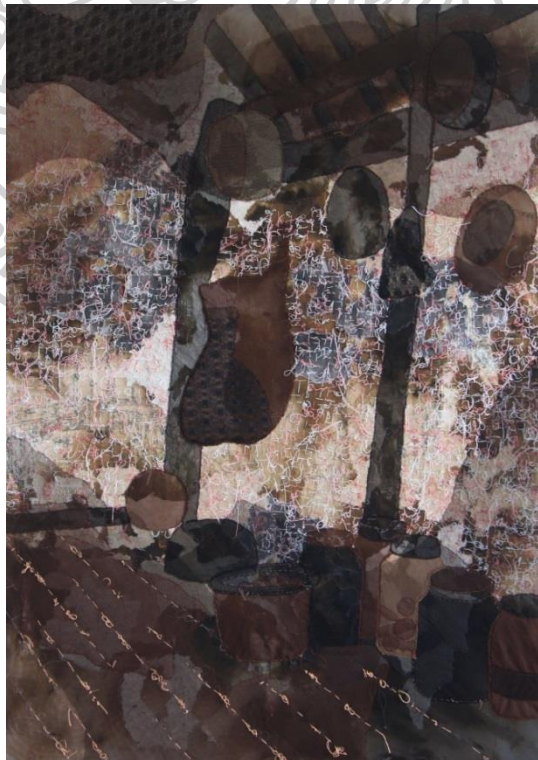
ภาพที่ 50 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 1

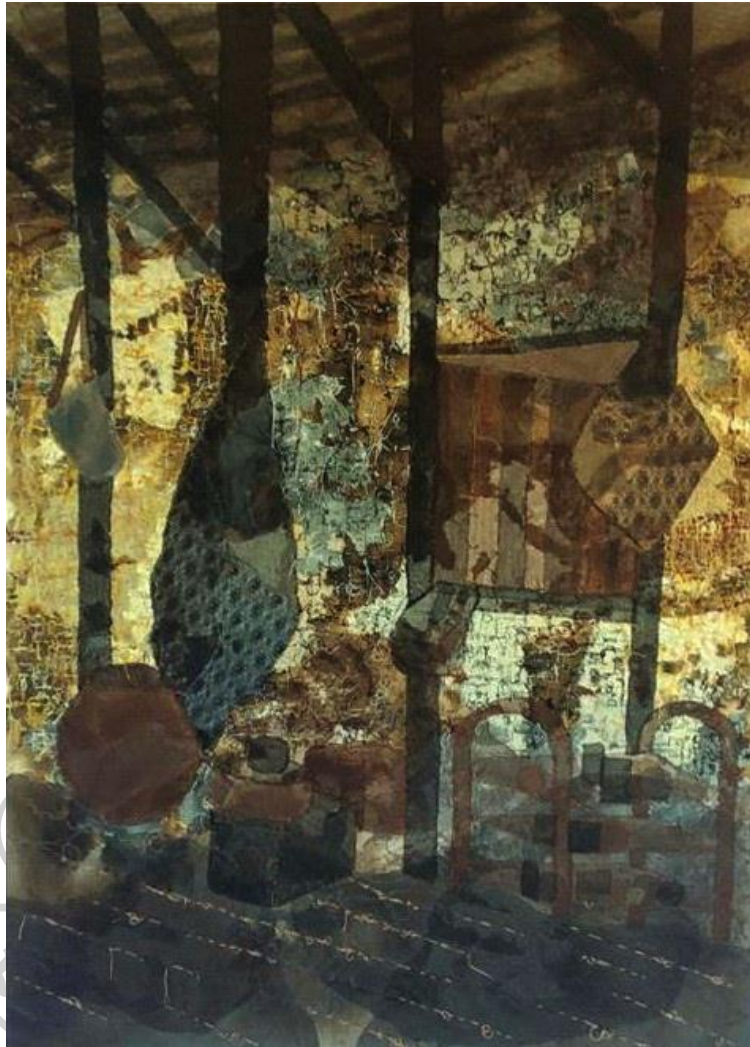
ภาพที่ 51 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 52 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยยะที่ 2 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 53 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยยะที่ 2 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 54 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ชั้นที่ 5

ผลงานสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3

ในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 3 จะเห็นข้อแตกต่างจากระยะที่ 1 และ 2 โดยสิ้นเชิง เนื่องจากภาพผลงานในระยะนี้มีการทดลองใช้การปะฉีกกระดาษที่มีสีส้น และเน้นโครงสร้างของรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือนอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของรายละเอียดของผลงานมีการเพิ่มเติมโดยนำผ้าที่มีลวดลาย เช่น ลายดอกไม้ ลายผ้าปาเต๊ะ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการนำลวดลายดังกล่าวมาทับซ้อนกับผ้าตาข่าย ทำให้ภาพผลงานมีการเพิ่มมิติในรูปแบบใหม่ อีกทั้งการนำโครงสร้างของบ้านยังมีลักษณะคล้ายกับภาพผลงานในระยะที่ 1 และ 2 โดยเน้นความแข็งแรงของเสาบ้าน ลักษณะของสีมีการผสมผสานสีที่มีค่าน้ำหนักสว่าง หรือน้ำสีโทนหวาน เพื่อแสดงในอีกแง่มุมของความสุขที่ยังหลงเหลืออยู่ในบ้าน ดังภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 (ชั้นที่ 1 และ 3) จะมีความแตกต่างจากชั้นอื่นๆ เน้นค่าน้ำหนักของสีสว่างและมีด้อยอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนภาพผลงาน (ชั้นที่ 2 และ 4) มีการเน้นโครงสร้างบ้านอย่างแข็งแรงและทับซ้อนรูปทรงให้มีความชัดเจนเกินไป จนลืมความโดดเด่นในเรื่องการเย็บปักที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งการเน้นโครงสร้างภาพผลงานในระยะนี้พบปัญหาตรงภาพผลงานมีการเน้นโครงสร้างมากเกินไป ซึ่งทำให้ภาพมีความแข็งทื่อ ผู้สร้างสรรค์จึงต้องนำผลดังกล่าวมาแก้ไขและพัฒนาผลงานให้มีความเป็นเอกภาพ และตอบสนองความคิดและอารมณ์ความรู้สึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอให้มีความสมบูรณ์

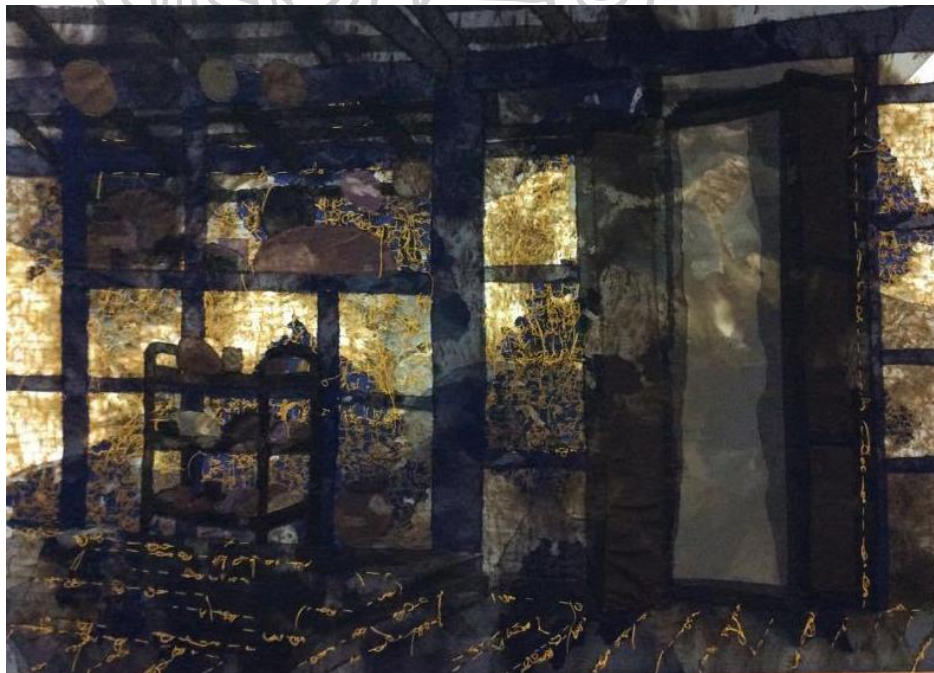
สรุปผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3

จากการพัฒนาในส่วนต่างๆของภาพผลงานประสานกับการวิเคราะห์ในรูปแบบการนำเสนอผลงาน ผู้สร้างสรรค์มีความคิดที่จะสร้างผลงานให้มีรูปแบบกึ่งนามธรรม เพื่อไม่ให้ภาพผลงานมีการเน้นรูปทรงจนเกินไป จึงมีการปรับแก้และทดลองทับซ้อนโครงสร้างบ้านให้มีความกลมกลืนในเรื่องอารมณ์ความรู้สึก โดยใช้เส้นด้ายที่เน้นสีดำ และทับซ้อนรูปทรงทั้งภายนอกและภายในให้ประสานกลมกลืนกัน มีการนำรูปทรงเครื่องใช้ในบ้านเป็นจำนวนน้อย แต่สิ่งที่เพิ่มขึ้นคือการเย็บปัก การด้น และการเย็บที่ปล่อยปลายเชือกของเส้นให้มีความรู้สึกมากขึ้น จากคำแนะนำของคณาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย ในภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 (ชั้นที่ 5) เป็นชั้นที่พัฒนาจากชั้นอื่นๆได้ดี ผู้สร้างสรรค์เริ่มเข้าใจและวิเคราะห์หลักทัศนธาตุและรูปแบบ เนื้อหาที่จะนำเสนอ มีการจัดวางองค์ประกอบที่แปลกใหม่ โดยไม่อิงกับข้อมูลสภาพบ้านที่มีอยู่จริง ผู้สร้างสรรค์ได้ขยายความคิดนำจินตนาการและเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน คือการเย็บปัก และการใช้วัสดุผ้าตาข่ายนำมาใช้ เพื่อให้ความสอดคล้องและสัมพันธ์กันจนทำให้ภาพผลงานมีความสมบูรณ์ ภาพผลงานชั้นนี้จึงเป็นที่มาของภาพผลงานชุดวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ”

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยาะที่ 3

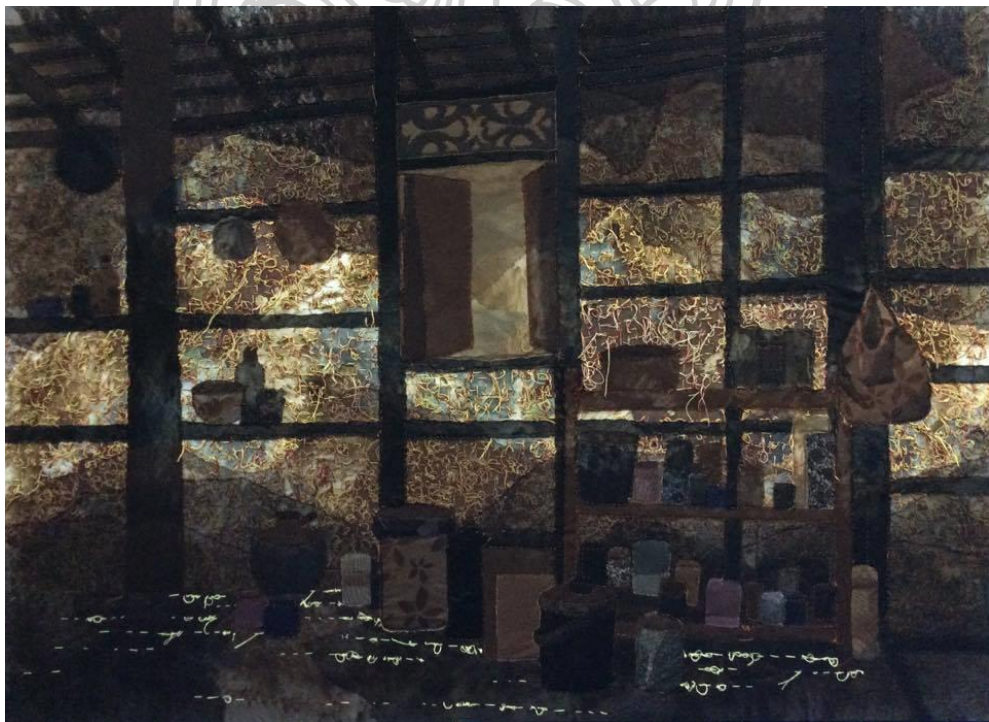
ภาพที่ 55 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 56 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 57 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนนิทานนิพนธ์ในระยยะที่ 3 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 58 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนนิทานนิพนธ์ในระยยะที่ 3 ชั้นที่ 4

ภาพที่ 59 ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยยะที่ 3 ชั้นที่ 5

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” เป็นผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอร่องรอยวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านมุมมองสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หรือมุมมองของบ้านชนบททั้งภายนอกและภายในบ้านด้วยเทคนิคที่ผสมผสานการเย็บปัก และทับซ้อนด้วยผ้า เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการแสดงออกในภาพผลงานสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดความทรงจำและความรู้สึกของการย้อนหาอดีต และเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมที่ถูกทิ้งร้าง บางบ้านมีความทรุดโทรม บางบ้านมีการผสมผสานระหว่างเรือนไม้และปูนซีเมนต์ ทำให้คุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นค่อยๆ เสื่อมสภาพตามค่านิยมของคนที่อาศัย เหลือเพียงร่องรอยความทรงจำในอดีตผ่านรูปทรงโครงสร้างและมุมมองของบ้าน จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยใช้การทับซ้อนความคิด เทคนิควิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยนำอารมณ์ความรู้สึกแสดงออกทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมได้อย่างชัดเจน ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานในชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ยกตัวอย่างคำสอนของบุคคลที่ให้ความรู้ทางศิลปะคือศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอว่า “ศิลปะมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้หรือรับรู้ได้ประสาสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุนั้น อีกส่วนหนึ่งเราเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่ารูปทรง หรือองค์ประกอบทางรูปธรรมเรียกส่วนหลังว่า เนื้อหา หรือองค์ประกอบทางนามธรรม ดังนั้นองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะคือรูปทรงและเนื้อหา”⁹

รูปทรงในภาพผลงานโดยรวม ผู้สร้างสรรค์ใช้รูปทรงโครงสร้างบ้านในชนบทและรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน เพื่อเป็นสัญลักษณ์ร่องรอยของคนที่เคยอาศัยอยู่ในบ้าน ในส่วนของเนื้อหาผู้สร้างสรรค์สร้างงานจิตรกรรมขึ้นมาจากความรู้สึกผูกพันต่อที่อยู่อาศัยของผู้คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลักษณะของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นสร้างขึ้นอย่างเรียบง่าย สะท้อนวิถีการดำเนินชีวิต สภาพภูมิอากาศ ตลอดถึงสภาพภูมิประเทศของผู้คนในท้องถิ่น แต่ดูเหมือนทั้งหมดนี้จะกลายเป็นเพียงความทรงจำในอดีตที่หลงเหลือเพียงเศษซากของวัตถุและสถาปัตยกรรม ซึ่งถูกทิ้งร้างเพียงเท่านั้น ในขณะที่กระแสของความเปลี่ยนแปลงกำลังดำเนินไปในทุกหย่อมหญ้าของสังคม ผู้สร้างสรรค์จึงนำอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความทรงจำ ถ่ายทอดผ่านผลงานสร้างสรรค์เพื่อแสดงถึงร่องรอยของบ้าน ร่องรอยวิถีชีวิต ผ่านผลงานศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

⁹ ชลุต นิมเสมอ (2553). องค์ประกอบของศิลปะ = Composition of art / ชลุต นิมเสมอ.

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในภาพผลงานวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ในแต่ละส่วนของผลงานสร้างสรรค์จะเห็นได้ว่าผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาสร้างสรรค์ในงานศิลปะนั้นก็คือ สถาปัตยกรรมในพื้นที่นั้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และยังแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอีกด้วยแต่กระนั้นยังไม่สมบูรณ์ ถ้าขาดอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางเทคนิค วิธีการเพื่อให้ได้ใช้ประโยชน์ในการทำงาน ในส่วนของสัญลักษณ์ที่เป็นสื่อความหมายของผลงานสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น บรรยากาศที่สะท้อนอารมณ์ภายในจิตใจนั้น เพื่อให้ภาพผลงานมีความสมบูรณ์ทั้งในเรื่อง เนื้อหา ความคิด อารมณ์ความรู้สึกเป็นสำคัญ โดยใช้ทัศนธาตุในเรื่องของเส้นที่เย็บปักในตัวผลงาน เป็นตัวแทนในการที่จะประสานอารมณ์ เพื่อให้ได้ผลงานดังความคิดและเทคนิควิธีการของผู้สร้างสรรค์ที่จะแสดงออก

ในภาพผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิควิธีการสร้างบรรยากาศโดยการคลุมรูปทรงทั้งภาพด้วยสีน้ำตาล ผสมผสานกับการทับซ้อนด้วยผ้าที่มีลักษณะโปร่งบาง ขณะเดียวกันก็มีการใช้วิธีฉีกตัดปะติดกระดาษเพื่อสร้างลักษณะอันสมจริงของพื้นผิวที่ลอรุ่นผุพังตามกาลเวลา นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการใช้เทคนิคการเย็บปักเข้ามาร่วมด้วย ซึ่งนอกจากจะช่วยสร้างความแตกต่างหลากหลายให้กับพื้นผิวแล้ว ลักษณะการเย็บอย่างหลวมๆและการจางปล่อยทิ้งปลายของเชือกเอาไว้ ยังสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ตลอดจนบรรยากาศที่ดูรกร้าง และเงียบเหงาให้เกิดขึ้นในภาพผลงาน

คุณลักษณะแห่งความไม่สมบูรณ์ของทัศนียภาพและสถาปัตยกรรมที่ถูกกละเลย ทิ้งร้าง กระทั่งสภาพที่ถูกกัดกร่อนทำลายจากกาลเวลา ราวกับความรู้สึก ความทรงจำของผู้คนในท้องถิ่นที่ค่อยๆ ถูกทำลาย จางหายไปเรื่อยๆ ผู้สร้างสรรค์ได้ผสมผสานเทคนิคที่หลากหลายด้วยการเพิ่มเข้า-เพิ่มออกของวัสดุพื้นผิวที่ปรากฏในผลงานต้องอาศัยทั้งกระบวนการสร้างและทำลายในเวลาเดียวกัน ผู้สร้างสรรค์สร้างภาพจำลองจากความทรงจำผ่านสองมือเข้าจัดการวัสดุเบื้องต้น ก่อนจะเย็บชิ้นส่วนต่างๆในความทรงจำเข้าด้วยกัน ราวกับว่าลึกลงแล้วผู้สร้างสรรค์เองก็ปรารถนาที่จะซ่อมแซม รื้อฟื้น และปะติดปะต่อสิ่งที่ปรากฏในภาพนั้นให้กลับมามีชีวิตได้อีกครั้ง

จากภาพผลงานที่ผ่านมาทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้ประสบการณ์และมีการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ผู้สร้างสรรค์ได้เปลี่ยนมุมมองการจัดวางองค์ประกอบเพื่อสะท้อนความคิดถึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และได้ทบทวนความรู้สึกเพิ่มเติม ประสานกับแนวความคิด หาเทคนิควิธีการใหม่ๆ เพื่อให้ภาพผลงานมีความสมบูรณ์ และนำปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในขณะที่สร้างสรรค์ผลงาน มาแก้ไขและพัฒนาผลงานในชุดต่อไปในอนาคต

การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ทั้งภาคเอกสารและปฏิบัติโดยนำข้อมูลที่ได้ศึกษาและค้นคว้ามาพัฒนาผลงานให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งการนำประสบการณ์จากการสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 1, 2 และ 3 ผู้สร้างสรรค์ได้นำหลักการวิเคราะห์ในเรื่องทัศนธาตุ รูปแบบการจัดวางองค์ประกอบ ตลอดจนการได้พัฒนาเทคนิควิธีการเย็บปกให้มีอารมณ์ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น นำมุมมองโครงสร้างบ้านที่แปลกใหม่ เพื่อให้ภาพผลงานมีมิติที่ทับซ้อนกันก่อให้เกิดความน่าสนใจ ในส่วนของการนำเสนอสัญลักษณ์ที่เป็นทั้งรูปทรง เนื้อหาและเทคนิควิธีการนำเสนอสามารถนำมาเป็นสื่อแทนค่าความทรงจำของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสัญลักษณ์ที่นำมาใช้มีรูปแบบที่ถูกตัดทอนรูปทรง เพื่อให้ผลงานมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน เน้นจุดที่ปะทะสายตาในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกนำไปสู่รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” มีการรวบรวมองค์ความรู้และการพัฒนาผลงานตามลำดับขั้นตอน ซึ่งวิธีการดำเนินผลงานในแต่ละชุดมีความเหมือนและแตกต่างกันในรูปแบบการจัดวางองค์ประกอบ และการทับซ้อนโครงสร้างบ้านให้มีความน่าสนใจ ในขณะเดียวกันการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละชิ้น มักจะพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน โดยจะจำแนกการวิเคราะห์ผลงานในแต่ละชิ้นงาน ดังนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1 มีการพัฒนาจากภาพผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ ซึ่งในภาพมีการทับซ้อนรูปทรงทั้งภายนอกและภายในบ้าน โดยใช้วัสดุผ้าตาข่ายสีดำและสีน้ำตาลคลุมผลงานทั้งภาพ และเน้นพื้นที่ว่างเพื่อคั่นน้ำหนักสีสว่างและมีอย่างชัดเจน เทคนิคการเย็บปกยังคงคล้ายคลึงกับผลงานที่ผ่านมา แต่จะเน้นการเย็บที่ปล่อยเส้นด้ายมากขึ้น สีของเส้นด้ายจะเน้นสีดำเพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยรวมภาพผลงานมีความกลมกลืนทั้งเนื้อหา และรูปแบบวิธีการ แต่ยังคงพบปัญหาในขณะสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งปัญหาการเน้นระยะของการเย็บนั้นให้เพิ่มขนาดและความหลากหลายของเส้นด้าย ในส่วนของการทับซ้อนของผ้าลายดอกไม้ในบางมุมช่วยสร้างรายละเอียดและเรื่องราวได้ดี

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2 มีความโดดเด่นเรื่องค่าน้ำหนักอย่างชัดเจน ลักษณะของการทับซ้อนรูปทรงภายนอกและภายในบ้านมีความคล้ายคลึงกับชิ้นที่ 1 แต่จะเว้นระยะให้เห็นมิติการทับ

ซ้อนมากขึ้น ในส่วนของรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน ผู้สร้างสรรค์นำมาทับซ้อนเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของร่องรอยวิถีชีวิตของคนที่เคยอยู่อาศัย ผลงานชิ้นนี้พบปัญหาในลักษณะของรูปทรง บางรูปทรงมีความชัดเจนจนเกินไป การทับซ้อนของผ้าลายดอกไม้บางชนิด ส่งผลให้รูปทรงมีความแข็งทื่อจึงต้องพัฒนาให้ผลงานมีความกลมกลืนกัน และเพิ่มการเย็บปักให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกประสานกับเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 เป็นภาพผลงานที่ถูกตัดทอนรูปทรงบางรูปทรงเพื่อให้ผลงานเป็นลักษณะรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยให้มีลักษณะโครงสร้างบ้านภายนอกมีความชัดเจนกว่าภายในบ้าน ลักษณะสียังมีความคล้ายคลึงกับชิ้นที่ผ่านมา ปัญหาในผลงานชิ้นนี้ที่ต้องพัฒนาคือการเว้นจังหวะของแสงให้มีความสมดุลกัน คัดแสงสว่าง และเพิ่มปริมาตรในการเย็บให้มากขึ้น

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 เป็นภาพผลงานที่เน้นโครงสร้างภายในบ้านอย่างชัดเจน โดยเน้นโครงสร้างของเสาบ้านที่มีการทับซ้อนกัน คัดจังหวะของแสงสว่างเพื่อให้เกิดมิติและแสดงความสำคัญในการคัดจังหวะของการเย็บปัก โดยตัดทอนรูปทรงบางส่วน คือ รูปทรงข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน เพื่อให้ผลงานมีความกลมกลืนกัน ซึ่งปัญหาที่มักจะพบในขณะที่สร้างสรรค์ผลงาน โดยรวมจะพบปัญหาตรงที่ขาดจุดเด่นและจุดรองในภาพ ในขณะเดียวกันผู้สร้างสรรค์ตั้งใจให้ภาพผลงานมีความประสานกลมกลืนกัน จึงต้องมีการเพิ่มลักษณะเด่นเพิ่มเติมและแก้ปัญหามาพัฒนาผลงานในขั้นต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 5 เป็นภาพผลงานที่มีการทับซ้อนของการเย็บปักเป็นพิเศษ การทับซ้อนของโครงสร้างบ้านยังมีความคล้ายคลึงกับชิ้นที่ผ่านมา คือ การทับซ้อนโครงสร้างบ้านทั้งภายนอกและภายในบ้าน ในส่วนของการใช้ทัศนธาตุเรื่องสี มีการใช้สีกรมจากผ้าตาข่ายเพื่อเพิ่มความต่างของค่าน้ำหนักของสีในภาพผลงาน ภาพผลงานดังกล่าวมีการนำรูปทรงข้าวของเครื่องใช้ในบ้านเป็นสัญลักษณ์แทนผู้คนที่เคยอยู่อาศัย โดยผู้สร้างสรรค์จะไม่เน้นให้รูปทรงมีความเด่นและชัดกว่าลักษณะโครงสร้างบ้าน เพื่อให้ภาพผลงานมีความเป็นเอกภาพทั้งรูปแบบ เนื้อหา และเทคนิควิธีการนำเสนอให้ประสานกับอารมณ์ความรู้สึกที่ได้สร้างสรรค์ผลงาน

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 60 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน : การทับซ้อนของความทรงจำ หมายเลข 2

ขนาด : 180 x 130 เซนติเมตร

เทคนิค : จิตรกรรมผสม (เย็บปัก)

ปีที่สร้าง : พ.ศ. 2560

ภาพที่ 61 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน : ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 1

ขนาด : 150 x 200 เซนติเมตร

เทคนิค : จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ทับซ้อนผ้า)

ปีที่สร้าง : พ.ศ. 2560

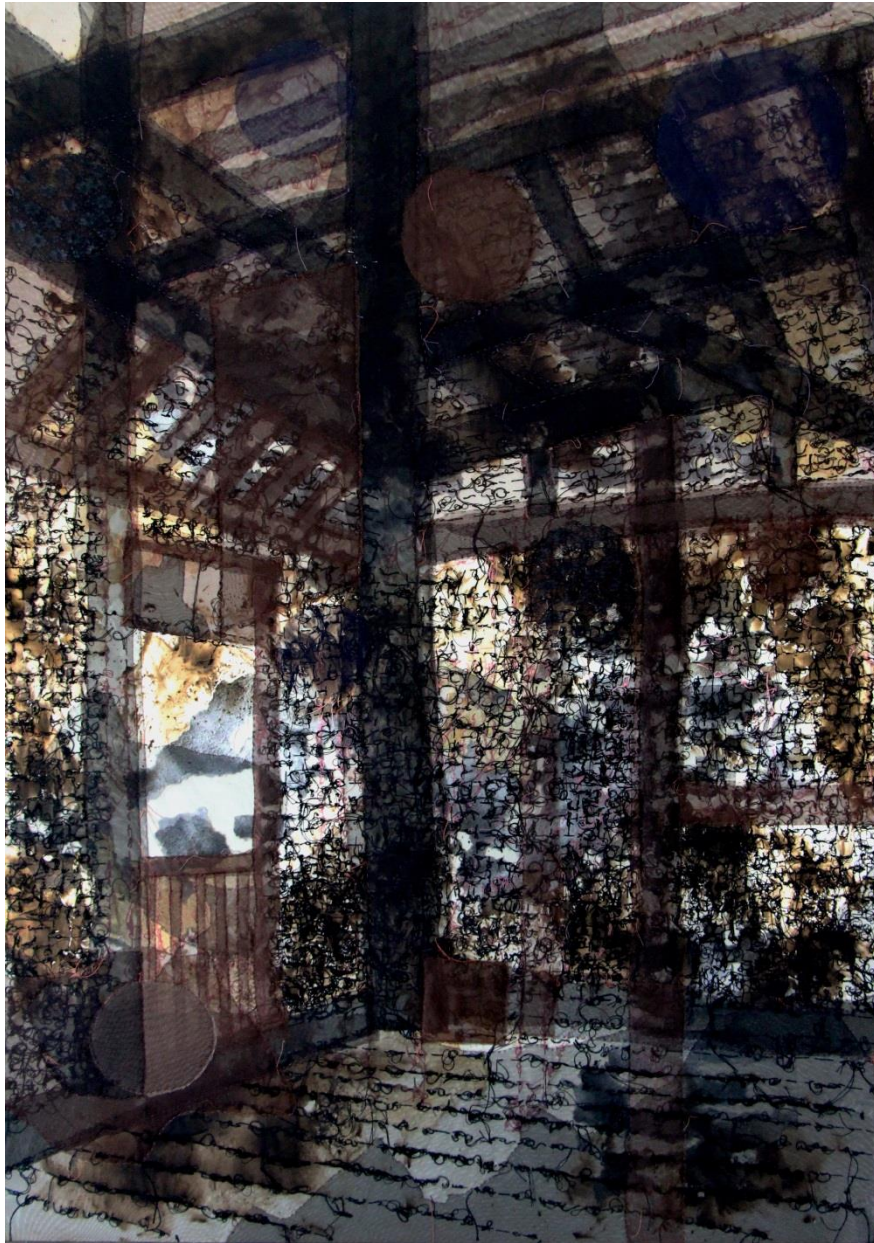
ภาพที่ 62 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน : ภาพทาบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 2

ขนาด : 150 x 200 เซนติเมตร

เทคนิค : จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ทาบซ้อนผ้า)

ปีที่สร้าง : พ.ศ. 2560

ภาพที่ 63 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน : ภาพทึบซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 3

ขนาด : 200 x 180 เซนติเมตร

เทคนิค : จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ทึบซ้อนผ้า)

ปีที่สร้าง : พ.ศ. 2560

ภาพที่ 64 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน : ภาพทักซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 4

ขนาด : 200 x 180 เซนติเมตร

เทคนิค : จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ทักซ้อนผ้า)

ปีที่สร้าง : พ.ศ. 2560

บทที่ 5

บทสรุปผลงานวิทยานิพนธ์

ปัจจุบันสภาพสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีถูกยกย่องว่าเป็นสังคมที่เจริญ ซึ่งสังคมเหล่านี้มักมีอิทธิพลให้มีความเจริญทางวัตถุที่ด้อยและมีความอ่อนแอ ชุมชนบางกลุ่มตกเป็นเหยื่อทางสังคมที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม เกิดการละทิ้งความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หันมาให้ความสนใจกับค่านิยมที่ได้รับอิทธิพลจากชาวตะวันตก เน้นความสะดวกสบาย ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างที่ใช้เวลาอันรวดเร็ว สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ความเป็นเอกลักษณ์และรูปแบบของสถาปัตยกรรมในพื้นที่นั้นมีความเปลี่ยนแปลงตามค่านิยมที่ได้รับ เมื่อสภาพทางสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การดำรงชีวิตของชุมชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการก่อสร้างบ้านเรือนให้มีความแตกต่างตามสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศในท้องถิ่นที่อาศัย ซึ่งรูปทรงหรือโครงสร้างบ้านพักมีลักษณะเป็นเรือนไม้ เรือนแฝด เรือนเครื่องผูก และบ้านที่มีการผสมผสานของบ้านไม้และปูนซีเมนต์ เป็นต้น ลักษณะบ้านมีทั้งแบบสมบูรณ์ บางบ้านมีความทรุดโทรม บางบ้านถูกทิ้งร้าง ส่งผลให้ค่านิยมและวัฒนธรรมในการอยู่อาศัยแบบดั้งเดิมถูกทำลายและค่อยๆ สูญสิ้นไปในที่สุด เหลือเพียงร่องรอยความทรงจำ ร่องรอยวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากอิทธิพลและแรงบันดาลใจดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์จึงเล็งเห็นความสำคัญต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น โดยนำเรื่องราวมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะในรูปแบบจิตรกรรมผสม ผ่านกระบวนการทางเทคนิคการเย็บปัก และการใช้วัสดุผ้า ขณะเดียวกันยังใช้วิธีการฉีกกระดาษ เพื่อสร้างพื้นผิวในภาพผลงาน การนำเทคนิคมารวมกันเปรียบดังผู้สร้างสรรค์ต้องการจำลองความทรงจำการหววนรำลึกถึงลักษณะบ้านเรือนแบบดั้งเดิม เพื่อปะติดปะต่อให้สภาพสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมกลับมีชีวิตอีกครั้งและตระหนักถึงความสำคัญและความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยไม่คำนึงถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

อนึ่ง วิทยานิพนธ์ “ภาพทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ” เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ได้รวบรวมประสบการณ์ทั้งภาคเอกสารและภาคปฏิบัติ มีทั้งรูปแบบ เนื้อหา หลักการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาในการศึกษาในสถาบันนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ โดยนำคำวิจารณ์และคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนมาปรับใช้และพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ ตามหลักปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบร่วม

สมัย ตลอดจนการนำรูปแบบทางความคิดและอารมณ์ความรู้สึกให้สัมพันธ์กัน โดยนำเสนอผลงาน
สร้างสรรค์ให้มีแนวทางการค้นคว้าและพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

เขต รัตน์จรรยา และคณะ (2537). เรือนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ = The domestic architecture of the Thai Muslim culture in the Southern Border Provinces of Thailand / วิจัยโดย เขต รัตน์จรรยา ... [และคนอื่นๆ]. ปัตตานี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชลุต นิมเสมอ (2553). องค์ประกอบของศิลปะ = Composition of art / ชลุต นิมเสมอ. กรุงเทพฯ :, อมรินทร์.

พีระเดช จักรพันธุ์ และคณาจารย์ (2553). ภูมิปัญญาชาวบ้าน...สู่งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น / ม.ร.ว. พีระเดช จักรพันธุ์...[และคนอื่นๆ]. กรุงเทพฯ :, สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์.

ภาคผนวก

รายละเอียดผลงานสร้างสรรค์

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยาะที่ 1

1. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน บ้าน 1 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558.
2. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1 ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน ณ. ที่บ้าน 2 ขนาด 130 x 170 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558.
3. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1 ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน ความทรงจำ (ที่บ้าน) ขนาด 100 x 150 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558.
4. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 1 ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน แสงในความทรงจำ 1 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2558.

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยาะที่ 2

1. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน ร่องรอยของบ้าน 7 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
2. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน บ้านฉัน หมายเลข 3 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
3. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน แสงแห่งความทรงจำ ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
4. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน ร่องรอยแห่งความทรงจำ ๒ ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ฝ้้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.

5. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 2 ชั้นที่ 5
ชื่อผลงาน บ้านฉันทน์ หมายเลข 3 ขนาด 180 x 130 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.

ภาพผลงานการสร้างสรรค์ในระยาะที่ 3

1. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน ร่องรอยของบ้าน 1 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
2. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน แสงในความทรงจำ 3 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
3. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน บ้านในความทรงจำ 2 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
4. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน ร่องรอยของบ้าน 3 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2559.
5. ภาพผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์ในระยาะที่ 3 ชั้นที่ 5
ชื่อผลงาน ร่องรอยของบ้าน 5 ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (เย็บปัก, ผ้าตาข่าย) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560.

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

1. ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1
ชื่อผลงาน การทับซ้อนของความทรงจำ หมายเลข 2
ขนาด 180 x 130 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ผ้าตาข่าย)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

2. ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2
ชื่อผลงาน การทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 1
ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ผ้าตาข่าย)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560
3. ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน การทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 2
ขนาด 150 x 200 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ผ้าตาข่าย)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560
4. ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4
ชื่อผลงาน การทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 3
ขนาด 200 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ผ้าตาข่าย)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560
5. ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5
ชื่อผลงาน การทับซ้อนของร่องรอยจากความทรงจำ หมายเลข 4
ขนาด 200 x 180 เซนติเมตร
เทคนิค จิตรกรรมผสม (วาดเส้น, เย็บปัก, ผ้าตาข่าย)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนอเดียนา ปีอิง
วัน เดือน ปี เกิด	20 มีนาคม 2535
สถานที่เกิด	51 ถนนกุงงจนอง 1 ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 95110
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2546 ประถมศึกษาโรงเรียนเทศบาล3 (บ้านกุงงจนอง) ต. เบตง อ. เบตง จ.ยะลา พ.ศ. 2547 – 2549 มัธยมต้นโรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” ต. เบตง อ. เบตง จ. ยะลา พ.ศ. 2550 – 2552 มัธยมปลายโรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” ต. เบตง อ. เบตง จ. ยะลา พ.ศ. 2553 – 2557 ศิลปบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 (ทัศนศิลป์) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2558 - 2560 ศิลปะมหาบัณฑิต (ศิลป์ไทย) คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ฯ สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	51 ถนนกุงงจนอง 1 ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 95110
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2559 - ได้รับรางวัลดีเด่น จากการประกวดจิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิค ครั้งที่ 18 “สร้างสรรค์เพื่อความสมบูรณ์แห่งชีวิต” - ได้รับรางวัลสนับสนุนศิลปินรุ่นใหม่เยาว์ครั้งที่ 33 - ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากการประกวดในโครงการจิตรกรรมเอเชียพลัส ครั้งที่ 6 ภายใต้หัวข้อ เฉิดฉายประกายแดด พ.ศ. 2558 - ได้รับรางวัลดีเด่น จากการประกวดจิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิค ครั้งที่ 17 พ.ศ. 2557 - ได้รับรางวัลที่ 3 จากศิลปกรรมกรุงไทยครั้งที่ 1 - ได้รับรางวัลดีเด่น จากการประกวดในโครงการจิตรกรรมเอเชียพลัส ครั้งที่ 4 ภายใต้หัวข้อ ลีลา แสง และสี - ได้รับรางวัลสนับสนุน จากศิลปกรรมนานมี ครั้งที่ 8